

POMURSKI VEŠTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

Leto IX. — Štev. 3

Murska Sobota, 24. januarja 1957

Cena din 10.—

ZAKAJ DVOJNA MERA?

V prostorih Elektrogospodarske skupnosti Slovenije visi zemljepisna karta, ki prikazuje doseženo stopnjo elektrifikacije posameznih predelov Ljudske republike Slovenije. Na tej karti je samo še ena večja bela lisa, to je naše obmejno Goričko. Kdor bi valil krivdo za tako stanje na prebivalstvo tega področja, bi mu delal veliko krivico, saj si je že pred več leti izvolilo elektrifikacijske odbore ter ni držalo krizem rok, temveč je pripravilo že dovršen del materiala, potrebnega za zgraditev krajevnega omrežja. Zastalo je nekje drugje, zastalo je pri zgraditvi daljnovoda in razdelilne postaje v Mačkovcih, za katere je Izvršni svet LRS leta 1955 res-

Ne odlašajmo z elektrifikacijo Goriškega!

da odobril 7 milijonov dinarjev, toda ker takrat še ni bilo načrtov, je ta znesek zapadel in do danes še ni uspelo zagotoviti potrebnih sredstev. Tako se elektrifikacija Goriškega že nekaj let ne premakne z mrtve točke. Ljudje niso nezadovoljni samo zaradi tega, ker so ostali v domačem gospodinjstvu in gospodarstvu brez tako koristne tehnične pridobitve, kot je elektrika, temveč tudi zaradi tega, ker morajo poslušati zbadanja na račun svoje zaostalosti tudi z druge strani meje, večer za večerom pa gledati iz svoje teme na vasi onstran meje, ki jih izivalno pretirano razsvetljujejo.

Če bi imeli prav tisti, ki pravijo, da je med ljudstvom na Goriškem dovolj denarja za izvedbo elektrifikacije, samo treba ga je znati pri ljudeh najti in pobrati, potem ga mora biti toliko več v rodovitnejših predelih Slovenije in države, katerim pa je kljub temu skupnost prispevala znatne zneske za elektrifikacijo. Sedaj, ko naj bi končno prišlo na vrsto Goričko, naj bi vsa elektrifikacija tega predela postala izključno stvar koristnikov. V tistih predelih, ki so bili elektrificirani leta 1945 in 1946 v glavnem s sredstvi skupnosti, bodo letos omrežja obnovili. Ta obnova pa gre tako in tako na račun Elektrogospodarstva, tako da bodo tam že drugič vložena v elektrifikacijo velika sredstva, na Goriškem pa jih niti za samo elektrifikacijo ni! Vprašamo se, zakaj taka dvojna mera? Na to vprašanje bo treba končno odgovoriti, kajti zapostavljanje v elektrifikaciji je samo eden najbolj perečih in doslej še vedno nerešenih problemov Pomurja. So pa še drugi, kakor je dograditev razbremenilnika Ledava—Mura, regulacija Mure in Ščavnice. Tudi ti problemi se slabo rešujejo, čeprav gre za predel, kjer je vsak košček zemlje ne samo obdelan, temveč tudi intenzivno ob-

delan, tako da po pšenici, katere hektarski donos je za 30 odst. večji, kot je bil leta 1959, sejejo še ajdo, repo ali zemljo kako drugače izkoristijo. Kmetovalci v Pomurju so s svojo znano pridnostjo pri vseh kulturah na svojem celotnem področju edini v državi, ki so znatno preslegli predvojne hektarske donose, v živinoreji in perutninarstvu pa so še bolj napredovali. Pomurje za melioriranje novih površin ne more

Zvezni ljudski poslanec Ivan Kreft

dobiti primernih sredstev, češ da ni zitorodna pokrajina. Za izkoriščanje tako dragocenih surovin, kakor so slatina, glina, nafta in plin, je prav tako težko dobiti sredstva. Po zadnji razpravi v Zvezni ljudski skupščini bi bilo treba tako gledanje popraviti, če hočemo, da bo obveljalo načelo, da naj se investira tam, kjer bodo doseženi čimprej vidni uspehi, in končno, da je treba nagradjevati po storilnosti. V kmetijstvu lahko elektrifikacija mnogo doprinese k večji in cenejši proizvodnji, zato elektrificirajmo tudi področja, kakor je Goričko, kjer živijo marljivi in varčni ljudje, ki v vsakem pogledu izpolnjujejo svoje obveznosti do skupnosti.

Ivan Kreft

Jubilejni koncert Ljutomerskega orkestra

Orkester Ljutomerskega DPD »Svoboda« je v soboto, 19. januarja s samostojnim koncertom dostojno proslavil 50-letnico svojega delovanja.

Predsednik DPD »Svoboda«, tov. Regoršek je najprej opisal veliko kulturno poslanstvo orkestra od njegove ustanovitve in zasluge pokojnega Frana Zacherla, ki je poleg orkestra ustanovil v Ljutomeru tudi glasbeno šolo. Ves čas po drugi svetovni vojni pa uspešno vodi orkester tov. Avgust Loparnik.

Po svojem govoru je tov. Regoršek izročil diplome orkestru ter njegovima članoma Kranjčanu in Nedlu, ki sodelujeta v orkestru vse od njegove ustanovitve. V imenu Zveze »Svoboda« in prosvetnih dru-

štev okraja M. Sobota pa je tov. Tone Novak izročil orkestru umetniško sliko, delo akademske slikarke prof. Vere Horvat.

Koncert je obiskal tudi naš znani komponist, prof. Blaž Arnič iz Ljubljane, kar je dalo prireditvi še bolj slavnostno obeležje.

Koncertni program so začeli z Beethovno »Egmont« uverturo, ki jo je z nekaterimi soboškimi glas-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Večjo izobrazbo kmečkemu človeku!

Kmetijska gospodarska šola na Cvenu pri Ljutomeru ima že osemletno tradicijo; prvi dve leti so priredili izobraževalni tečaj, ki je bil zametek poznejše 2-letne KGS. Na Cvenu so se med prvimi v Sloveniji odločili za kmečko-nadaljevalno šolstvo. Z letošnjim letnikom bo absolviralo okrog 150 kmečkih fantov in deklet, ki so se v KGS solidno pripravili za kmečki poklic. Deset absolventov je opravilo tudi nižjo kmetijsko šolo.

V osemletni dobi so si na Cvenu pridobili precej dragocenih izkušenj,

Naš intervju

ki jih je vredno posredovati drugim KGS, zato je naš sodelavec obiskal upravitelja KGS tov. Roškarja in mu zastavil nekaj vprašanj.

Vaša KGS se je že močno uveljavila. Zanima nas, kako ste to dosegli?

— Na vprašanje mi ni težko odgovoriti, čeprav ni moj namen, da bi kakorkoli poveljeval dosežene uspehe. Letos redno obiskuje KGS 25 fantov in deklet, katerim je šola že postala življenjska potreba. To najboljše dokazuje 95 odst. po-

Spremembe pri delitvi dohodka Več soodločanja

Te dni razpravljajo v zveznem izvršnem svetu o novem načinu delitve dohodka v gospodarskih organizacijah. Značilno pri novem načinu delitve dohodka je to, da se bodo večale plače zaposlenih vzporedno z večanjem dohodka. Avtorji no-

vih predlogov so razdelili vso gospodarsko in komunalno dejavnost v dve skupini. V prvo skupino spada kmetijstvo, gradbeništvo, notranja trgovina, gostinstvo in turizem ter obrt in komunalna uslužnostna dejavnost.

Pri ustvarjenem skupnem dohodu naj bi poleg obveznosti in stroškov, ki bi se izdajale po dosedaj veljavnih načelih, razpolagali kolektivi s sredstvi vseh skladov z enakimi omejitvami kot doslej s sredstvi skladov za samostojno razpolaganje.

Občinski ljudski odbori naj bi z družbenim načrtom določili odstotek teh izdvojenih sredstev za občinski investicijski sklad, vendar naj ne bi bil ta delež večji od 50%. Ostanek naj bi se prav tako zbiral v skladih podjetij.

V drugo skupino spada industrija in rudarstvo, promet in zunanja trgovina. Delitve ustvarjenega dohodka teh gospodarskih panog bi bila po tem osnutku ista kot doslej, razen kar zadeva plače in dobiček. Z razliko med plačami po tarifnih pravilnikih in delom dohodka, ki odgovarja deležu plač iz dohodka v prejšnjem letu, bi razpolagali kolektivi po lastni presoji. Seveda bo ta razlika tem večja, čim večji bo dohodek, ki pa je v veliki meri pogojen z delovno storilnostjo in pravilno organizacijo dela. Tu naj bi imeli kolektivi več pravic, kar zadeva koriščenje teh sredstev. Predlog novega sistema delitve dohodka prepušča kolektivom možnost, da sami odločajo o deležih teh sredstev za premije, povečanje plač nad tarifnimi postavkami in za sklad za samostojno razpolaganje.

O tem predlogu, ki bo dal organom samoupravljanja več pooblastil

Obrt in trgovina v radgonski občini — zadovoljivi rezultati

Po prvih ocenah so obrtna podjetja v radgonski občini v celoti izpolnila lanske družbene obveznosti. Z družbenim načrtom predvidena vrednost proizvodnje znaša 165 milijonov letna realizacija pa je 180 milijonov dinarjev. Dobičke so dosegla obrtna in komunalna podjetja. Najboljši sta bili podjetji »Avtoremont« in »Klavnica«, medtem ko podjetje »Elrad« ni doseglo predvidenih letnih postavk niti količinsko niti finančno. Pri sestavljanju proizvodnega načrta pri »Elradu« ni bilo dovolj ustaljenih proizvodnih in finančnih pokazateljev, kar je onemogočalo realno planiranje. Mizarsko podjetje Crnci je imelo težave predvsem zaradi kasnega pričetka gradbene sezone. Tako je ostalo nedokončanih lani precej mizarskih gradbenih del.

Zaradi toče - manjši odkup

Trgovine v radgonski občini so presegle predvideni letni promet za 25 milijonov dinarjev, medtem ko je bil pri kmetijskih zadrugah odkup nižji za okrog 60 milijonov dinarjev. Vzrok za tako nizek pro-

I. kongres delavskih svetov

Na pobudo vodstva jugoslovanske sindikalne organizacije bo predvidoma spomladi v Beogradu I. kongres delavskih svetov Jugoslavije. Kongresu bo prisostvovalo okrog 1700 predstavnikov delavskega upravljanja iz vse države. Imenovan je že pripravljani odbor za sklicanje kongresa, kateremu predseduje predsednik CO ZSJ tov. Djuro Salaj.

Na I. kongresu jugoslovanskih delavskih svetov bodo kritično ocenili dosežene uspehe, izmenjali medsebojne izkušnje in začrtali še širšo in smelejšo pot našemu delavskemu upravljanju.

met je predvsem toča, ki je uničila v nekaterih krajih radgonske občine sadni pridelek 80 do 90-odstotno. Zaradi manjšega prometa so imele zadruge težave tudi z odplačevanjem anuitet.

Dobiček v trgovinah je bil malenkosten in to predvsem zaradi neprimerne plačnega sistema v trgovini. —jm

in približal način delitve dohodka sedanji stopnji našega ekonomskega razvoja, bo razpravljala v kratkem tudi Zvezna ljudska skupščina, ki bo s tem v zvezi naredila nekatere manjše popravke v zveznem družbenem načrtu. Novi predpis o delitvi dohodka v gospodarskih organizacijah naj bi izšel z veljavnostjo od prvega januarja letos.

20.000 din za gledališče

Murska Sobota je dobila v preteklem letu dve važni kulturni ustanovi: muzej in študijsko knjižnico. S tem bo znanstveno delo v Soboti zelo olajšano in mladina si bo že v domačem mestu prav tako lahko širila obzorje, se izpopolnjevala in se pripravljala na akademski študij kot mladina v velikih mestih.

Čutimo pa veliko potrebo po gledališču. Res je, da imamo lepo novo dvorano za kino, žal pa je tudi res, da v njej redko prikazujejo kvalitetne filme. Če greš mimo kina, te često zbodejo v oči različne reklamne slike, na primer ženska na konju ali z revolverjem in nič manj vabeči napis, ki bi bili vredni Karla Maya. Da mladina rada pase oči na takih slikah in požira senzacionalne naslove, je jasno, res pa je tudi, da si kviri okus, zavaja k pustolovščinam, odvrta od resnega dela in tudi od kulturne zabave, zraven pa še razmetava denar. Zato je vedno pogostejše slišati glasove o potrebi stalnega gledali-

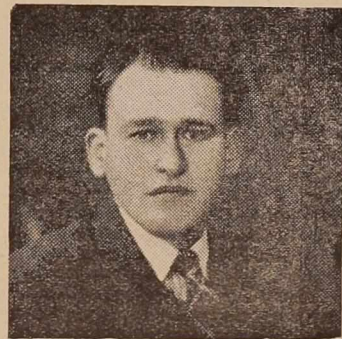
šča. Treba je dobiti dvorano, ki bo služila samo za gledališče, in ustvariti stalno gledališko družino. Tako bomo imeli stalne domače predstave, lahko pa bomo tudi povabili v goste gledališče iz Maribora, Celja in drugod.

Da ima soboška mladina smisel in veselje za gledališče, je že čisto dokazala. Saj priredijo dijaki soboške gimnazije vsako leto vsaj po eno predstavo in se vselej dobro odrežejo. To dokazuje, da imajo smisel tudi za igranje.

Ko je mladina soboške gimnazije zvedela, da se je pričela akcija za zbiranje prispevkov za gledališče, je pričela zbirati prispevke tudi sama in zbrala 16.000 din. Proforski zbor je zbral 4.000 in tako so dijaki skupaj s profesorji v soboški gimnaziji zbrali za gradnjo gledališča 20.000 din. Naj ta akcija vzpodbudi mladino tudi po drugih šolah Pomurja in ostalo prebivalstvo, zlasti pa kolektive po tovarnah, uradih in ustanovah.

vprečen obisk v mesecu. Sedaj se šolajo mladi ljudje letnikov 1959-40, imamo pa tudi primere, da so se prijavi celo mlajši, katere pa smo odklonili, ker menimo, da bodo imeli za šolanje še vedno dovolj časa.

Uspehi kmetijsko-nadaljevalnega šolstva so po mojem prepričanju odvisni od tega, kako pripravimo

Janko Roškar

ljudi do spoznanja, da brez ustreznega znanja ne more biti uspehov pri kmetovanju, nadalje od aktivnosti šolskih odborov, SZDL in drugih činiteljev, naposled pa tudi od tega, kako zna predavateljski kolektiv organizirati pouk, da je za

slušatelje privlačen in zanimiv. Učnega načrta in urnika se je potrebno dosledno držati, sicer se kaj lahko zrahlja šolska disciplina. Pri nas smo v tem pogledu na dobrem. Tudi strokovni predavatelji točno izpolnjujejo svoje dolžnosti.

Slišali smo, da se vam je posrečilo vskladiti prizadevanje KGS z splošnim izobraževalnim delovanjem v kraju in okolici. V čem so to očituje?

— Pouk v KGS kombiniramo z obveznimi tečaji Rdečega križa. V drugem letniku, ki ga imamo letos, so v programu tudi zdravstvenohigienski predavanja. Poslušajo jih dekleta in fantje. Dekleta se učijo tudi šivati. Po uspešno opravljeni KGS postanejo fantje obvezniki predvojaške vzgoje, dekleta pa obiskujejo še eno leto gospodinjstva. V njem pridobijo osnovno znanje o negi in prehrani dojenčka ter o praktičnem gospodinjstvu. Posredujejo jim predvsem znanje, ki je specifično važno za bodoče žene in matere. Težišče našega prizadevanja je v tem, da bi dekleta naučili, kako je potrebno pripraviti vsakdanjo hrano, da bo kar najbolj okusna in da bo imela tudi primerno kalorično in vitaminsko vrednost. Ne želimo si torej kuharice, ki

(Nadaljevanje na 3. strani)

ZAHODNONEMŠKO GOSPODARSTVO NA POHODU

Nedavna Adenauerjeva izjava, da je potrebno najprej prepedati nuklearno orožje in šele potem razpravljal o združitvi Nemčije, je v zahodnih krogih vzbudila veliko živahnost in mnogo komentarjev, da ne rečemo osuplost. Ni mogoče pričakovati, da je Adenauer dal kakšno izjavo brez potrebnega predznanja in da to nima neke globlje osnove. Ožji krogi so sicer velikopolezno spregovorili o tem, da je Adenauer že nekoč povedal nekaj podobnega in da taka izjava torej ni nič novega. S tem so hoteli ublažiti učinek pri zahodnih sosedih, toda če pomislimo na angleško in francosko zadrego okrog nafte in vse zapletljaj, ki jih je povzročila sveska zadeva smo si takoj nekoliko bolj na jasnem. K tej ugotovitvi dodajemo še ugotovitve, da je prišla že prej iz Vzhoda ponudba o dobavi nafte, in že vemo, da zahodnonemška iznajdljivost ni brez pomena. Za zahodne prijatelje je pač tragično le to, da je Adenauerjeva izjava tokrat zelo podobna sovjetskemu stališču o razorožitvi.

Sicer pa ne gre samo za trenutno taktiko gospodarsko močne države, kajti Zahodna Nemčija si tudi drugod utira pot v svet za prestiž na gospodarskem področju. Njeno premoč vidimo v načrtu »Male Evrope«, pa tudi v osvajanju južnoameriškega trga, kjer so imele Združene države Amerike doslej monopolni položaj in so kot take postajale določene pogoje omenjenim državam, kot so pogoji za zavarovanje pred nacionalizacijo. Take enostranske stike so znali gospodarstveniki Zahodne Nemčije spretno izkoristiti za ustanovitve mešanih podjetij za proizvodnjo blaga pri virih surovin. Tako so torej dosegli dvojno korist. Tak ukrep utegne povzročiti odpovedovanje pogodb z ZDA.

Kako pomembno je prodiranje zahodnonemškega sveta v svetovni trg pove dejstvo, da je postala Zahodna Nemčija z zunanjetrgovinsko menjavo blaga v vrednosti 14 milijonov dolarjev blaga tretja trgovinska sila na svetu, takoj za ZDA in Veliko Britanijo. Kako to in karkoli podobnega ugaja Zahodu, si osakdo lahko brez posebnih pojasnil predstavljamo.

IZRAEL POSKUŠA Z IZSILJEVANJEM

Morda smo menili, da je izraelska pripravljenost po prekinitvi ognja in umiku z egiptovskih tal iskrena. Bila je sicer olajšana za vsakogar komur ni ljuba vojna kjerkoli na svetu, posebno pa taka, ki bi se utegnila spremeniti v svetovni požar, toda ta pripravljenost je bila samo odraz razmer, ki drugega niso dopuščale. Organizacija združenih narodov je agresivno obsodila, Francija in Velika Britanija sta izgubili trdna tla izpod nog, torej ni preostalo drugega, kot popustiti. Vendar je bilo to popuščanje že od vsega začetka preračunljivo in vedno bolj pogojno. Vemo, da so Izraelci razrušili ose poti in proge na poti soojega umika in da so prav naše enote v sklopu OZN imele veliko težav zaradi tega. Kar je bilo v začetku le zavlačevanje, se je izkazalo pozneje za poskus, da bi ugrabili iz neuspelega napada vsaj nekaj koristi. V to tarčo streljajo izjave o svobodni plovi izraelskih ladij po Akabskem zalivu in o nadzorstvu OZN nad področjem Gaze, ki je ne marajo prepustiti Egiptu.

Smešno je slišati, da zahtevajo Izraelci ukrepe za preprečitev ponovnih sovražnosti, ko je vendar jasno, da so sami napadalci in da napadalec v tem primeru nima pravice postajati pogojev. Toda povsem jasno je, da Izrael ne misli drugače in da smatra umik svojih čet s Sinajskega polotoka za uslugo, ki sama po sebi zahteva primerno protiuslugo. Morda je v tem še nekdo omes, nekdo izmed pozročiteljev agresije na tem delu sveta, ki bi hotel še vsaj na nek način izvajati pritisk na Egipt. To pa je tem bolj pomembno, če pomislimo tudi na to, da v tem delu sveta ni mogoče misliti na kakršno koli uspešnejšo ureditev razmer in poravnavo zamotanih sporov, dokler ne bodo odstranjene vse posledice napada.

Izrael torej še vedno ne upošteva številnih zmotnih postopkov v zadnjih desetih letih — v času soojega obstoja. Očitno je torej, da arabski svet ne bo pod takšnimi pogoji poznal te države in Egipt ne bo mislil na pogajanja o svobodni plovi po sušnem kanalu tako dolgo, dokler se bodo izraelski vojaki mudili na Sinaju in s tem manifestirali zadnjo in najbolj grobo zmotno dejanje Izraela.

Ali hrabri Izraelcenojnosega nje Britancev v žiljenje Jemena? Ali smatrajo, da so takšne »policijske akcije« kljub osemu še vedno nekaj obetajoč? Mogoče, kajti utopljencu je tudi slamica dovolj za upanje na rešitev.

POT IZ OSAMLJENOSTI?

Mnenje nekaterih Francozov, da se »Evropa ustvarja v Afriki«, je za Francijo zelo značilno in tudi resnično. To nam pojasnjuje, zakaj se Francija tako krčevito oklepa izmikajočega se Alžira, ki je postal zadnje čase že mednarodni problem. Gre za Francijo, ki bazira svoje gospodarstvo v Afriko in na svoje velike načrte v Sahari navezuje celo gospodarstvo Evrope. Tu gre trenutno za sporazum o skupnem tržišču šestih zahodnoevropskih dežel, Francije, Italije, Nemčije, Belgije, Nizozemske in Luksemburške. Jasno je, da je Francija primorana v

trenutku osamitve po dogodkih na bližnjem vzhodu, kot zaradi zapletenega položaja pred alžirsko razpravo v OZN nemudoma iskati primeren izhod. Trenutno ga je našla v iskanju opore na političnem področju preko evropske integracije. Seveda bo morala Francija pri tem nekaj utrpeti, zlasti zaradi tega, ker sama ni zmožna nositi afriško breme. Franciji so namreč potrebne investicije v Afriki, kajti za veliko gospodarstvo ni dovolj samo to, če je določeno mesto (Sahara) in če so izdelani vabljenja načrta.

Brez denarja torej nikakor ne

gre. V tem primeru torej ne gre brez dobrih partnerjev. Francija je od 1947. leta investirala v svoj del Afrike do predlanskega leta že 1000 milijard frankov, torej toliko, kolikor so ZDA odobrile izvenevropskim državam. Te investicije pa bi trebalo še povečati. Za dvig samo življenjske ravni v Alžiru je potrebnih do 1965. leta 5800 milijard državnih in privatnih investicij. Za delež investicij v Afriki, ki bi ga dale ostale države, bi odstopila Francija del svojih pravic. Toda ta žrtve ni dovolj bogata, da bi se ostalih pet držav navduševalo za francoske predloge in načrte. Zlasti Nemčija ni naklonjena, kar je pa spričo gospodarske moči in zaradi omejitve, ki ji jih predvidevajo, tudi razumljivo.

Toda načrti so še vse preveč nejasni in polni praznin, da bi bilo mogoče povedati kaj bolj določene, zlasti zato, ker se niti Francozi sami še niso dokončno odločili. Menda bo vendarle tudi tukaj primarno vprašanje Afrike kot problema, ki ga je treba politično in drugače še poprej rešiti. Rešiti je treba sporna vprašanja. Nekje je treba začeti in ni slabo, če je ta začetek v vzpostavljanju diplomatskih stikov med Marokom in Francijo. Toda tak sporazum še ne pomeni sporazuma v osnovnih glediščih glede Alžira. Treba pa je tudi upoštevati zahtevo Maroka po priključitvi tretjine Sahare. Tu pa je vmes nafta in druga velika ležišča rud. Toda tukaj je zopet francoski načrt o »organizaciji Sahare« in njeni vključitvi v novo upravno in gospodarsko enoto prekomorskih posesti, s katero se torej Maroko in še marsikdo v Afriki ne strinja.

Ali Francozi zopet ne delajo računov brez krčmarja? Afričanom menda že zdaj ni všeč fraza, da se »Evropa ustvarja v Afriki«.

VELIKA ZMAGA OKTOBRA NA POLJSKEM

Velika živahnost zadnjih dni na Poljskem je našla svoj vrhunec v volitvah v nov parlament — Sejm. Te volitve so se spremenile v veliko zmago oktobra, kajti pomenile so potrditev oktobrskih sklepov osmega plenuma. Nad devetdeset odstotkov vseh vpisanih volivcev je glasovalo. Izvoljeni so bili vsi vodilni kandidati Poljske združene delavske partije in Fronte narodne enotnosti. Prvi sekretar CK Poljske

združene delavske partije Vladislav Gomulka je bil izvoljen z 99,44 odstotkov glasov. Podobno je bilo tudi drugod.

Velika udeležba na parlamentarnih volitvah na Poljskem in konsolidiranje oktobrskih zmag v tej državi sta sprožili v Zahodni Nemčiji nov val ugibanja o bodočih odnosih med Bonnom in Varšavo. Misli o mirni koeksistenci so čez noč močno oživele. Bonn je že prej dal slutiti pripravljenost za ureditev meje na Odri in Nisi.

Ta zmaga Poljske daje snov za razmišljanje tudi vsem drugim sosedam o nadaljnjih odnosih. V prihodnjih mesecih bo verjetno mogoče opaziti več živahnosti v stikih, kot jih je bilo doslej med Poljsko in drugimi državami, kar bo vsekakor zelo ugodno za krepitev miru tudi v tem delu sveta, kjer je blokvska politika nekoč začrtala ostro mejo med narodi.

„Beguncem preprečujejo vrnitev domov“

V teh dneh, ko je tudi v Jugoslavijo prodril val beguncev iz Madžarske, je madžarska vlada poslala pismo generalnemu sekretarju OZN Hammarskjöldu, ki pravi med drugim tudi to, da v Avstriji in drugih deželah odvračajo madžarske begunce od tega, da bi se vrnili domov in da jim to preprečujejo, zlasti mladini do 18. let. Madžarska vlada proti temu najodločneje protestira in zahteva od OZN, naj ukrene vse potrebno za repatriacijo Madžarov iz Avstrije, naj prepreči protimadžarsko propagando v centrih za repatriacijo in podobno.

„Lov na čarovnice“ se nadaljuje

Nedavno sta bili v ZDA izrečeni dve novi obsodbi in sicer prvi obsodbi na podlagi zakona, ki ga je sprejel Kongres za časa Mac Carthyjevega »lova na čarovnice«.

To sta bili obsodbi dveh ljudi zaradi žalitve Kongresa. Izrekli sta ga dve sodišči, ki sta s tem močno podprli odbor najvišjega predstavniškega organa na področju administrativnega pravosodja. Okrožno sodišče v Washingtonu je kaznovalo bivšega novinarja »New York Timesa« Sheltona, ker ni hotel odgovorjati pred senatnim ožjim odborom za notranjo varnost za svojo domnevno prevratniško delovanje, ker da je to zasliševanje napad na z ustavo zajamčeno svobodo tiska in novinarske dejavnosti.

Okrajno sodišče v Plymouth Mitingu v Pensilvaniji pa je na podoben način kaznovalo knjižničarico Knowles, ker pred tistim odborom ni hotela odgovorjati na vprašanja o njenem domnevem komunističnem prepričanju ter se je pri tem sklicevala na ustavo, ki zagotavlja pravice do zaščite pred samoočtožbo.

Kitajski parlamentarci pri nas

Delegacija Ljudske skupščine LR Kitajske, ki se te dni mudni na uradnem obisku v Jugoslaviji, si je ogledala več tovarn in podjetij. Delegacija se zlasti zanima za naše delavsko upravljanje v gospodarstvu. Po obisku v našem atomskem inštitutu v Vinči so kitajski parlamentarci izrazili potrebo po sodelovanju med našimi in kitajskimi znanstveniki.

Po zaključku obiska kitajskega ministrskega predsednika Ču En Laja v Sovjetski zvezi in državah Vzhodne Evrope so v soboto zvečer v Moskvi podpisali deklaracijo, ki med drugim ugotavlja, da je mednarodna napetost v zadnjem času popustila, da pa so spričo napada na Egipt in dogodkov na Madžarskem nastale spremembe položaja. Deklaracija obsoja ameriško politiko na Bližnjem Vzhodu in pripominja, da Sovjetska zveza in Kitajska težita za mirno koeksistenco z ZDA.

SPOPADI MED CIPRSKIMI GRKI IN TURKI

Nedavno so se v nekaterih delih Nikozije, glavnega mesta Cipra, spopadli Grki in Turki ter streljali drug na drugega. Danes dopolne so v spopadih intervenirale britanske oblasti. Prebivalci grškega rodu so na vsem otoku razglasili splošno stavko iz protesta proti včerajšnjim spopadam s pripadniki turške manjšine. Napadeni so bili grški obrati. Skodo cenijo za več sto tisoč funtov šterlingov.

Sindikalna enotnost črne Afrike

Tridnevna sindikalna konferenca v Cotonu, atlantskem pristanišču v francoski Zahodni Afriki, se je končala z ustanovitvijo enotne splošne unije delavcev črne Afrike (UG TAN). Združile so se vse sindikalne organizacije, med njimi tudi dosedanje afriške podružnice francoske generalne konfederacije dela in krščanskih sindikatov. K novi splošni uniji je pristopilo 14 velikih sindikalnih organizacij, razen organizacij socialistov, ki niso hotele pretrgati svojih zvez s centralo Force Ouvriere v francoski metropoli.

Nova enotna sindikalna organizacija Afrike je sklenila, da bo na prihodnjem kongresu v Dakarju, ki bo to poletje, razpravljala o vključitvi v mednarodno sindikalno gibanje, ker so vse fuzionirane organizacije pripravljene izstopiti iz raznih mednarodnih organizacij, v katerih so bile doslej vključene.

V razglasu o združitvi je rečeno,

Stavka Alžircev v Parizu?

V Parizu so delili letake, ki pozivajo alžirske muslimane v Franciji, naj prihodnji ponedeljek stavkajo »za zmago alžirske stvari v Združenih narodih«. Letaki izvirajo od »alžirskega narodnega gibanja«, ene izmed političnih skupin, ki se bore za neodvisnost Alžira.

Stavka Alžircev v Parizu?

V Parizu so delili letake, ki pozivajo alžirske muslimane v Franciji, naj prihodnji ponedeljek stavkajo »za zmago alžirske stvari v Združenih narodih«. Letaki izvirajo od »alžirskega narodnega gibanja«, ene izmed političnih skupin, ki se bore za neodvisnost Alžira.

CIPER

Ciprsko vprašanje je znova vzbudilo zanimanje svetovne javnosti. Britanija je nedavno objavila projekt ustave za Ciper, trdeč, da je zdaj ustvarjena najboljša priložnost za to, da se to vprašanje vzame z dnevnega reda v zadovoljstvo vseh zainteresiranih in da se na ta način obidejo diskusije pred auditorijem OZN. Toda ta dogodek sam na sebi ne daje ciprskemu vprašanju značaj aktualnosti, temveč dogodki, ki so se nedavno zgodili na področju Vzhodne Sredozemlja. Dejstvo, da sta Britanija in Francija ob invaziji na Egipt uporabljali ta otok kot izhodiščno točko, opozarja na to, da je Ciper, v pogojih britanske vojne okupacije, lahko v bodoče stalen vir nevarnosti za mir na vsem področju Srednjega Vzhoda. Tako se je v luči sušnih dogodkov ciprsko vprašanje močno manifestiralo kot problem mednarodnega pomena. Ciprsko vprašanje se prav tako odraža tudi v celotnem sklopu dogodkov, ki so pred tednom privedli do padca Edenove vlade.

Dogodki zadnjih mesecev dokazujejo, da

niso prebivalci Cipra ovira za mirno rešitev tega vprašanja, temveč je opozicija na strani Britancev. Potrebno je opozoriti na to, da je EOKA, organizacija ciprskih borcev za pripojitev tega otoka h Grčiji, v avgustu prekinila ogenj in poklicala britanske oblasti k pregovorom. Toda Britanci so tak korak razumeli kot izraz slabosti in poskus premora v korist nadaljnega, bolj organiziranega napada na britanske sile na Cipru, ki so tedaj šteje 20 tisoč ljudi. Guverner Harding je odgovoril z ultimatom za predajo orožja. Takoj so se zatekli tudi k drugim ukrepom. Objavljeni so bili dokumenti, iz katerih se je vsiljeval zaključek, da je arhiepiskop Makarios v resnici vodja oboroženega upora, s čimer so poskušali odreči vse možnosti za kasnejše pregovore z Makariosom, ker ga Grki na Cipru soglasno smatrajo za centralno osebnost, brez katere ne more biti pregovorov za rešitev tega problema. Istočasno so Britanci vsilili vse večji teror, odločeni, da z vojnimi in policijskimi akcijami prisilijo ciprsko rodoljube h kapitulaciji.

Kako izgleda britanski projekt?

Ali britanski projekt ustave, ki je tako dolgo napovedovan, predstavlja konstruktiven razvoj na poti pozitivnega reševanja ciprskega vprašanja? Britanska vlada projekt visoko ceni. V njenih očeh je liberalen in demokratičen in zagotavlja samopravo. Toda britanska vlada je pogojila realiziranje tega projekta ustave s popolnim prenehanjem borb na otoku s sodelovanjem »višje stopnje« med ciprskimi Grki in Turki.

V Grčiji je ta projekt izzval nova vzemljenja Grki odklanjajo z ogorčenjem vse njegove elemente, a takšno je tudi stališče EOKA.

Po projektu ustave si pridržuje britanska vlada pravico vodenja zunanje in notranje politike in varnosti. Predvideno je formiranje ciprske skupščine, v kateri bi bilo šest Turkov, 24 Grkov in 6 poslancev, ki bi jih imenoval guverner, toda zadnje besede v odločanju skupščine bi imel le guverner. Ustava predvideva tudi formiranje avtonomne ciprske vlade s pridržkom, da predsednika in ostale ministre imenuje guverner. Osnovna zahteva ciprskega pre-

bivalstva — pravica na samoopredelitev — sploh ni omenjena. Grčijo posebno vznemirja napoved avtorja ustave, da je mogoča razdelitev otoka na dva dela, na del z grškim prebivalstvom in na del s turškim prebivalstvom. Čeprav je to zastavljeno le kot vzporedna alternativa, je turška vlada že uradno sporočila, da sprejema to rešitev kot najprimernejši izhod iz sedanje situacije. Če bi šli na uresničitev te ideje, bi to vneslo nov element še večjega razdora in nasprotstva na Cipru. V pogojih, ko ciprski Grki vodijo vse bolj organizirano borbo proti britanski okupaciji (Grkov je na Cipru nad 400 tisoč, a Turkov okrog 100 tisoč), bi bil britanski upravi spopad med Grki in Turki zelo koristen. Takšen položaj bi vplival na zavlačevanje reševanja tega problema.

Britanija je večkrat očitala Grčiji, da s svojim angažiranjem za zahteve ciprskih Grkov ne vodi računa o splošnih interesih »svobodnega sveta« in da nima dovolj razumevanja za politiko Zahoda do področja Vzhodne Mediterana, ki je, kot to često poudarjajo, »vitalne važnosti za ves sistem

VOLITVE NA POLJSKEM

Mnogi so gojili najrazličnejša upanja. Zahodna kapitalistična in vzhodna stalinistična reakcija sta pričakovali naravno preobrat. Toda osi, ki so gledali na te volitve s stališča interesov poljskih delovnih ljudi in socialistične bodočnosti Poljske, so bili prepričani, da bodo poljski delavci pod vodstvom Združene delavske partije tudi tokrat zmagali v borbi za stvar socializma.

Ni dvoma, da je položaj Poljske zelo resen. Gospodarske težave so dokaj pomembne. Nič manjši niso tudi politični problemi. Različne smeri in kopica protislovij so predhodni položaj naredile le še bolj zamotanega.

Zapostnemu prizadevanju vodstva in Združene delavske partije Poljske je pripisati, da Poljska, ki so jo prav tako kot Madžarsko dušila bremena številnih nesoglasij in notranjih protislovij, ni zašla v državljansko vojno in nepotrebno revolucijo, temveč je tudi brez tega našla izhod. To pa je omogočila vztrajna borba na dveh frontah, na eni zoper reakcijo, ki je hotela restaurirati kapitalistični režim, na drugi pa borba zoper stalinistično reakcijo. V znamenju teh borb je potekala tudi predhodna politična borba in končno tudi same volitve.

Poljski delovni ljudje so pokazali za nedeljske volitve veliko zanimanje, ki so bile po precej razširjenem mnenju političnih opazovalcev prve resnične volitve v novejši zgodovini države. V delavskih in industrijskih središčih so potekale volitve v znamenju nedvoumne podpore programu partije, nacionalni frontni enotnosti in Gomulki.

Tudi kmetje so v glavnem pokazali zanimanje za politiko sedanjega vodstva Poljske in dali gladi polno podporo.

Napetost med Indijo in Južno Afriko

Indijske ladje, ki vozijo v Evropo, so dobile ukaz, naj se ne ustavljajo v južnoafriških pristaniščih. Južnoafriški minister za zunanje zadeve Eric Louw je namreč izjavil, da bodo v pristaniščih Južnoafriške unije indijskim ladjam odrekli gorivo in vodo. Napetost med Indijo in Južno Afriko, ki traja že več let, je posledica plemenskega razlikovanja, ki ga izvaja južnoafriška vlada in ki je močno prizadela številne indijske naseljence.

obrambe zahodnega sveta. Objava projekta ustave je bila spremljana z okrepljeno propagando, da Srednji Vzhod, v katerem ima Ciper svoje posebno mesto, ni bil nikdar tako ogrožen od sovjetskega vmešavanja in da je v takšnih razmerah enotnost Britanije, Turčije in Grčije večjega pomena kot kdaj koli prej.

Ciper pred Združenimi narodi

Ciprsko vprašanje je danes tako daleč, da je mogoče vsako pravičnejšo rešitev iskati le v Združenih narodih. Letošnje zasedanje Združenih narodov se je ob obravnavanju ciprskega vprašanja soočilo z dvema važnima elementoma: s še večjo odločnostjo Britanije, da zadrži ta otok v kolonialnem položaju in — z druge strani — s povečano aktivnostjo velikega števila dežel, ki za spoštovanje načel pravice naroda do samoodločbe.

Dandanes lahko s polno pravico trdimo poleg drugega tudi to, da z vprašanjem Cipra v znatni meri preverjamo stopnjo demokratične zavesti vsake dežele. A razprava o Cipru v Generalni skupščini Združenih narodov je nova priložnost za manifestacijo demokratičnih in svobodoljubnih želja vsega sveta.

„OGNJENA NOČ“

je naslov zanimivega detektivskega romana, ki bo pričel izhajati v začetku februarja v »Pomurskem vestniku«.

»Ognjena noč« je delo znamenitega angleškega pisca kriminalnih romanov Edgarja Wallace-a.

Namesto Vermachta - Bundeswehr

V zvezni republiki Nemčiji se je začelo prvo novčenje za novi Bundeswehr. Poklicanih je okrog tisoč fantov, rojenih v tretjem tromesečju 1957.

MLADI ZADRUŽNIKI IN KMETIJSKO-GOSPODARSKE ŠOLE

Izobraževanje kmečke mladine v kmetijsko-gospodarskih šolah, na tečajih in predavanjih se je že močno razširilo, zlasti v zadnjem času. Pri tem pa vendarle premalo oblikujemo dobrega in naprednega kmetijskega pridelovalca — zadrūznika. Praksa nam dokazuje, da samo formalno kopičenje strokovnega znanja — posebno še teoretičnega brez praktične uporabe, brez vključevanja v vsakdanjo problematiko boja za napredek podeželja in sploh kmetijske proizvodnje — celo odteguje mlade kmetovalce od izobraževalnega dela. Prav zato uvajamo novo obliko izobraževalnega dela za kmečko mladino — aktivne mladih zadrūznikov pri KZ.

Ljudska mladina kot politična organizacija in kmetijska zadruga kot osnovna celica socialističnega napredka v kmetijstvu morata skrbeti za vzgojo kmečke mladine. Zato pripravljajo aktivni mladih zadrūznikov organizirano vzgojno delo za mlade ljudi na podeželju.

Razprava na VII. plenumu CK LMS, kjer je bilo govora o posolskem izobraževanju kmečke mladine, je razkrila, da sta neznanje in primitivizem največja ovira — tako v prizadevanju za večje uspehe v kmetijski proizvodnji kot za pravilno tolmačenje in uveljavljanje nadaljnjega procesa socialističnega razvoja naše vasi. Očitna je potreba po načrtnem izobraževanju kmečke mladine.

Kmetijsko-gospodarske šole posredujejo kmečki mladini, ki je končala osnovno šolsko obveznost, splošno in strokovno izobrazbo, ki je nujno potrebna pri vsakdanjem delu za povečanje kmetijske proizvodnje, za napredek zadrūništva in za kulturno rast naše vasi. Skr-

beti moramo, da se bodo KGS razvile povsod kot najširša in množična oblika splošnega družbenega in strokovnega izobraževanja kmečke mladine. Skupno z aktivni mladih zadrūznikov so najbolj primerna oblika za povezovanje teorije s prakso, pri čimer dobijo mladi kmetovalci zaokroženo znanje in perspektivo za svoje življenje in delovanje na podeželju.

Izobraževanje kmečke mladine v KGS ne zahteva posebnih investicij od skupnosti, kar je še posebej važno. Poučujejo v popoldanskem času v osnovnih šolah ali zadrūznih domovih. Razen tega so te šole dostopne vsej kmečki mladini, tudi tisti, ki nima sredstev za izobraževanje v internatsko urejenih šolah.

Število KGS se je precej povečalo v primerjavi s številom teh šol pred vojno, v primerjavi z ostalimi evropskimi državami pa je še dokaj pod povprečjem. V preteklem letu je bilo samo v treh okrajih (Ljubljana 57, M. Sobota 55 in Celje 51) več kot polovica vseh KGS v Sloveniji. V okraju Kočevje ni bilo nobene, v Kranju samo ena itd. Težko je verjeti, da v teh okrajih ni mogoče pridobiti mladine za vpis v te šole, da ni predavateljev in materialnih sredstev.

Zavedati se namreč moramo, da napredek v kmetijstvu ni odvisen samo od znanja in hotenja posameznih vzornih kmetov in posestev, marveč od znanja in trdne volje vseh, ki živijo in delujejo v kmetijstvu. Zato je vsako podcenjevanje tega izobraževanja pri oblast-

Mladi zadrūzniki v Berkovcih pletejo

Klub mladih zadrūznikov v Berkovcih v videmski občini je zaživel; pripravil je 3-mesečni tečaj za pletenje košaric, ki jih izvažajo.

Tečaj obiskuje 55 fantov in deklet v dveh izmenah, vodijo pa ga strokovnjaki ljutomerskega podjetja »Siba«. Mladi pletilci se zelo trudijo, da bi se kar najprej naučili tega rentabilnega posla.

Zadrūzniki so prejeli lani od kmetijskih zadrūg 492 ton sorte pšenice, 2259 ton semenskega potrjenega krompirja, 55,7 tone deteljnega semena, 171.697 sadnih drevesc, 106.380 trsnih cepeljk, 55.234 ton gnojil, za 117, 953.511 dinarjev sredstev za varstvo rastlin in za 5,720.076 din plemenske živine.

nih organih, zadrūznih in ostalih organizacijah nepravilno, kratkovidno in resna ovira za napredek kmetijstva.

Z skupno akcijo vseh navedenih činiteljev bi lahko dosegli v letošnjem šolskem letu, da bi v Sloveniji delovalo najmanj 250 KGS z 10.000 učenci in starosti od 15. do 17. leta ali 40 odst. vse kmečke mladine v tej starostni dobi.

Aktivni mladih zadrūznikov so že opravičili osnovno zamisel CK LMS in zadrūznih organizacij, da je pravilna taka oblika izobraževanja kmečke mladine. Dosedanje delovanje mladih zadrūznikov je tudi odraz zrelega gledanja in pripravljenosti kmečke mladine, da aktivno sodeluje v zadrūništvu, v boju za napredek kmetijske proizvodnje in uveljavljanje socialističnih odnosov na vasi. Kmečka mladina se želi izobraževati, izpopolnjevati svoje znanje in presajati v prakso dognanja sodobne kmetijske znanosti in tehnike.

To dokazuje tudi množično sodelovanje kmečke mladine na raznih manifestacijah. Zaključnih prireditve Mladinskega tedna v Celju se je udeležilo okrog 5.000 mladih kmečkih ljudi. Prazniki mladih zadrūznikov, združeni z različnimi razstavami in tekmovanji so privabili ponekod 1.000 in še več obiskovalcev. Proti takemu delu ni bilo nobenega večjega odpora staršev. Pozabljati pa tudi ne smemo, da so kmetijski strokovnjaki in prosvetni delavci veliko pomagali kmečki mladini na podeželju.

Obdobje, v katerem smo ustanavljali aktivne mladih zadrūznikov, je za nami. Pred nami pa je težja naloga: utrjevanje aktivov mladih zadrūznikov in njihovo sistematično delovanje. Dosedanje izkušnje narekujejo naslednje osnovne naloge:

Delovanje mladih zadrūznikov — aktivna kot celote in posameznikov — naj bo pogoj za vključevanje mladine v članstvo in vodstva kmetijskih zadrūg. Le tako bomo lahko pomladili članstvo in vodstva

KZ, kar ni samo normalno, marveč tudi nujno potrebno, saj so mnoge nepravilnosti v zadrūgah pravzaprav odsev starega, že preživlega pojmovanja o zadrūništvu.

Aktivne mladih zadrūznikov moramo organizacijsko okrečiti; uvedbi je potrebno delovnik aktivna, vsi člani naj izpolnijo in izročijo pristopne izjave in poravnajo deleže. Po pravilih je lahko član aktivna samo tisti, ki postane hkrati član kmetijske zadrūge.

Število KGS je treba vskladiti s številom AMZ in prilagoditi učne programe teh šol delovanju aktivov mladih zadrūznikov in obratno. Samo tako bomo lahko uspešno povezali teorijo s prakso.

Delovni program aktivov mladih zadrūznikov naj bo enoleten (1. I.— 31. XII.), sestaviti in sprejeti pa ga je potrebno na članskem sestanku aktivna. Program, v katerem so zajete vse naloge in delovne oblike, ki so predvidene v pravilih aktivna, je potrebno skupaj s proračunom aktivna izročiti vodstvu kmetijskih zadrūg v potrditev. Posebno pozornost moramo posvetiti strokovno-praktičnemu delu programa, kajti k dobri uspehom lahko vodi samo sistematična, večletna strokovno-praktična vzgoja mladih zadrūznikov. Božo Jurak

Letošnja knjižna zbirka KMEČKE KNJIGE

Letošnja zbirka »Kmečke knjige« obsega 4 knjige na skoraj 800 straneh. V koledarju »Kmečke knjige« je zbrano gradivo primerno za razvedrilo in pouk. Koledarski del je bogato ilustriran, v leposlovnem delu pa so črtice Ferda Godine, Eda Arliša, Matevža Haceta in Prežihovega Voranca. Pesmi so prispevali

Tone Pavček, Črtomir Sinkavec in Ciril Zlobec. Tu so tudi življenjepisi Frana Levstika, Ivana Groharja, Janka Kersnika in Isaaka Newtona. Poljudnoznanstveni članki zavzemajo veliko prostora in gov-

rijo o različnih temah z najrazličnejših področij — od kmetijstva, preko prirodoslovja in zgodovine do političnega življenja.

Druga knjiga je povest »Ugasla dolina« Antona Ingoliča. Avtor opisuje na 190 straneh življenje prevaljskih železarjev ob koncu 19. stoletja. V tretjem zvezku »Zgodovine slovenskega naroda« opisuje dr. Bogo Grafenauer dobo prve krize srednjeveške feudalne družbe pri nas — od začetka kmečkih uporov preko obrambe pred turškimi napadi, do viška protestantskega gibanja. 170 strani obsegajoč zvezek je opremljen s številnimi slikami in zemljevidi.

Četrta knjiga je ing. Franceta Adamiča »Obnova naših sadovnjakov«. Knjiga obsega 210 strani in razpravlja o perečih problemih obnavljanja naših zaradi starosti, kaparja in drugih škodljivcev zelo prizadetih sadovnjakov. Zbirka je izšla v 15.000 izvodih. Tako bo dobilo naše podeželje zopet 60.000 dobrih, poučnih in koristnih knjig. Knjižna zbirka »Kmečke knjige« bo v prihodnjem letu stala prav tako kot letos 500 din. V njej bo koledar za leto 1958, književnik Drago Vresnik bo prispeval šaljivo povest »Potepuha s Slemenca«, nadaljevala se bo »Zgodovina slovenskega naroda«, prof. ing. Stane Krašovec pa je za to zbirko napisal knjigo »Preveč ljudi — premalo hranec«, ki obravnava prenaseljenost Zemlje.

TUDI TO JE TREBA UREDITI!

Sedanje obračunavanje delovnih dni, ki so potrebni za uveljavljanje pravic socialnega zavarovanja, je še vedno pomanjkljivo in ga bo potrebno spremeniti.

Značaj vinogradniškega dela je tak, da zahteva v določenih letnih časih maksimum prizadevanj in naporov, medtem ko je v zimskem času komajda najti zaposlitev, seveda če izvzamemo rigolanje in druga dela v zvezi z obnovno vinogradov. Najvažnejša vinogradniška opravila sezone silijo posestva in vinogradniške delavce k temu, da delajo čez normalno določen čas (dec. jan. in febr. 8, marec in april 9, okt. in nov. 10, vsi ostali meseci 12 delovnih ur), vendar jim tako opravljenih delovnih ur ne štejejo v dobro za naprej. Posledica tega je, da vinogradniški delavci niso deležni potrebne stimulacije (razen plače seveda) za opravljene delovne ure, ko je treba nujno prijeti za delo in »nategniti« delovni čas tudi čez 14 ali 16 ur, niti se za tako čezmerno, čeprav potrebno delo preveč ne zavzemajo, v zimskem času ali ob deževnem vremenu pa morajo zategadelj često opravljati dela v vinogradih, četudi za ceno svojega zdravlja, kajti če ne opravijo določenega števila delovnih ur, jim ugasnejo pravice do brezplačnega zdravljenja in otroških doklad. Naposled pa tudi izgubljajo čas za priznavanje pravic do pokojnine.

Zimsko ali deževno delo za vsako ceno, samo da bi bilo zadoščeno opisanim pogojem, večkrat po nepotrebnem prazni blagajno samemu

socialnemu zavarovanju ali posestvu, zmanjšuje delovno sposobnost vinogradniških delavcev in celo spreminja posameznike v invalide, da sploh ne govorimo o slabi delovni storilnosti. Lahko si zamislimo, česa se more navzeti »rigolar«; pri napornem delu se močno znajo, na njegova razgreta pleča pa padajo snežinke in se na njih topijo. In če še potegne rezek zimski severnjak! Potem ugotavljajo zdravniki kaj različne diagnoze: močan revmatizem, občutne srčne napake, zamrznjene ude in podobne okvare na organizmu, ki imajo večkrat tudi trajne posledice. V ljutomerskem vinogradniškem okolišju so našli v lanski zimi okrog 90 takih bolnikov. Vsak osmi vinogradniški delavec se je moral zateči v ambulanto.

Vinogradniški delavci so prebili domala osem let v vinogradniških delovnih zadrūgah, ki so predhodnice sedanjih posestev. Tega časa jim še niso priznali v delovni staž za pridobivanje pravic do pokojnine. Pri utemeljevanju svoje zahteve po ugodni rešitvi tega vprašanja se bivši zadrūzniki sklicujejo na viničarje, ki so bili v tistem času zaposleni pri zasebnih lastnikih, pa nimajo nobenih zadržkov pri uveljavljanju pokojninske pravice. Zavzemajo se torej za enoten kriterij.

V vinogradniških predelih je bilo tudi nekaj primerov, da so z viničarjem (obišnim poglavarjem) kolektivno obdelovali lastnikov vinogradov tudi njegovi bližnji sorodniki in bili pri tem pretežno zaposleni. Po sedanjih predpisih pa je pravica do pokojnine priznana samo viničarju kot delojemalcu, medtem ko ostali, čeprav so bili v enakem razmerju do delodajalca, še vedno niso deležni te pravice.

Na ta vprašanja bo treba slej ko prej odgovoriti in z ustreznimi predpisi odstraniti iz vrst bivših viničarjev tiste zadnje ostanke nezaupanja, ki jih tu in tam še srečavamo. Pobude za izpopolnitev tovrstnih zakonskih predpisov so že dane. Potrebno se je le odločnejše zavzeti za njihovo uresničenje. S. K.

KRATKE KMETIJSKE KAMIVOSTI

V Južni Ameriki poznajo rastlino — travo, ki se lahko stalno seli iz kraja v kraj. Če je z njeja preveč suha, enostavno izvele iz njee korenine, se zvije v kepo, da jo lahko veter odnese na boljše mesto.

V Sloveniji smo leta 1959 porabili samo 12,4 kg gnojil na hektar, leta 1948 že 18 kg, leta 1952 41 kg, leta 1954 109 kg in leta 1955 največ: 150 kg. Koliko homo letos?

»Giberalna kislina« imenujejo neko kemično spojino, ki utegne povzročiti pravo revolucijo v rastlinstvu; z njeno pomočjo naj bi rastline petkrat hitreje rasle kot običajno. Spojino je znanstvenikom poslalo neko ameriško podjetje.

Glasha vzbuja tudi pri kravah občutek ugodja — to so ugotovili v Nemčiji, v Ameriki pa dodali, da daje krava več mleka, če na primer posluša glasbo iz radijskega sprejemnika. Da se tudi ljudje pri molži bolje počutijo, je na dlan.

Čebele merijo čas, ker imajo za to opravilo notranji organ, ki ni odvisen od zunanjih činiteljev. V Parizu in New Yorku so jih namreč zdresirali, da so hodile vsak dan ob določenem času po svoj obrok sladkorja. Poskus so uresničili z enim in istimi čebelami in so bile v obeh mestih povsem točne, ne glede na veliko časovno razliko 5 ur med obema mestoma.

Večjo izobrazbo kmečkemu človeku!

(Nadaljevanje s 1. strani)

znajo peči samo dobre torte in druge izbrane kuharske dobrote!

Mladinska organizacija v vasi je dokaj aktivna. S pomočjo njenega novega vodstva, ki mu predseduje Oton Lešnik, smo pod okriljem prosvetnega društva ustanovili mešani pevski zbor. Mladi vaščani se pripravljajo tudi na uprizoritev komedije »Gosposka kmetija«. Hrbtenica temu prizadevanju so kajpada slušateljji KGS.

Kje so po Vašem mišljenju še večje perspektive za kmečko — gospodarske šole?

— V Pomurju, zlasti še na desnem bregu, se KGS že močno uveljavljajo, kar je samo razveseljivo. Če pa smo si enotni v tem, da brez ustreznega strokovnega znanja ne

more biti napredka v kmetijstvu in boljšega življenjskega standarda na podeželju, potem je treba še odločneje zaorati v to ledino. Zakaj ne bi načelo o strokovnosti obveljalo tudi v kmetijstvu? Spričevalu o uspešno opravljeni KGS je treba dati večjo veljavo; bilo naj ne bi samo listino za osebno priznanje, marveč dokument, ki naj bi slušateljju desetmesečnega teoretičnega in šestmesečnega praktičnega strokovnega pouka priznalo polkvalifikacijo. Sedanje spričevalo KGS nima prave vrednosti za dobitnika. In še nekaj: v bodoče naj ne bi kmečki sin prevzel posestva, dokler si ni pridobil popolne kvalifikacije. To pa pomeni, da bi moral poleg dveh letnikov KGS uspešno opraviti še nižjo kmetijsko šolo.

Slavko Klinar

KDO JE KRIV?

Stara navada je že, da po vsakem napačnem delu iščemo vzrok in krivco. Če storilca ne najdemo, kažemo s prstom na nekoga, ki bi naj bil grešnik; slednji pa dokaže, da je neupravičena vsaka sumnja proti njemu.

Dela je ogromno, trdijo uslužbenci, uradniki, nameščenci in delavci. Zaradi tega preobilnega dela, vsaj zdi se mi tako, je že bila temu ali onemu tovarišu (morda celo tovarišici) oproščena kaka mala napaka. Prizadeti je seveda zadevo prikazal tako, da je napake pač kriva samo preobilica dela, kajti da človek včasih niti ne ve, kaj in kako naj dela.

V spomladanski dremavici in dobi preobilnega dela, 28. aprila 1956, je pismošina izročil uslužbencu KZ Hotiza telegram z naslednjo vsebino:

»NAROČITE VAGON STOP SLEDI DISPOZICIJA ZA IZVOZ STOP »ZADRŪZNIK« LJUTOMER STOP.«

Stvar je urejena. Vagon je bil takoj naročen in krompir, na katerega se je brzojavka nanašala, pravočasno odpremljen. Saj, kakor sami vidite, ni bilo tu prav nič »naročbe«. Pa je le bilo. Kar poslušajte. Samo: take stvari moramo razumeti in biti objektivni, sicer se prenapro izrečemo in moramo pozneje obzavlati svojo razsodbo.

Kmetijska zadruga pač nima posebnega arhiva, delovodnika ali podobnega birokratskega pripomočka, v katerega bi lahko odgovorni uslužbenec vpisal dospel brzojavko — po vseh predpisih administrativnega poslovanja seveda — in na njej »pustil« svoj uradni zaznamek,

denimo takole: »Dospelo 28. aprila 1956 ob 12. uri. Vagon krompirja naložen in prevzet dne tega in tega. Pika. Knjigovodja ali šef ta in ta z lepo zaokroženim podpisom in pristavkom datuma. Na koncu pa lepo: ad acta.«

Navedeni telegram je zato po nekem, nikoli znanem posredniku »zajadrak« v navadno kuverto, frankirano po poštnih predpisih z znamko za pet dinarjev. KZ je namreč v tej kuverti dobila neko tiskovino (kdo na bi vedel, kakšno). Drugi »prezaposleni« je to kuverto dal lepo v enega izmed številnih predalov pisalne mize, kjer je dal časa počivala, vse do grešnega decembra, ko se zbudi vest slehernemu vestnemu uslužbencu, da tako ali drugače razkrijši vso zaostalo pošto in potem po Novem letu lahko začne »jovo na novo«, kakor radi povedo bratje z juga.

Nič čudnega potem, če je telegram z navedeno vsebino postal spet aktualen in je knjigovodja ustrezno postopal!

Kmetijska zadruga Hotiza je bila namreč domenjena s podjetjem »Les — kurivo« Ljutomer, da mu bo na obvestilo dobavila celuloidni les. Uslužbenec je videl brzojavko z omenjeno vsebino in ... podpis: Ljutomer. V svoji trgovski zanesenosti je že videl pred seboj nervoznega odjemalca, če zadruga ne bi uresničila dogovora. Naročil je vagon, pet vagonov in les je bil natovoren še v letu 1956 — na Silvestrovo. Uslužbenec se je olajšano oddahnil in v mislih že prešteval novoletno nagrado.

Nesreča pa nikoli ne počiva! Natovorjeni vagoni so potrpežljivo čakali na dispozicijo in pre-

vzemnika. Toda zaman! Prazniki so minili in železniška postaja je obvestila zadrugo, da so vagoni lepo natovorjeni in da čakajo na prevzemnika, ki pa ga ni od nikoder ... Ležarina pa je v tem času že narasla na celih 160 jurčkov!

Pri podjetju »Les — kurivo« v Ljutomeru je zabil telefon: »Halo! Tu Kmetijska zadruga Hotiza. Prevzemite že vendar vagon z lesom!«

»Kakšne vagon, prosim lepo?«

»Pa ... saj smo se vendar dogovorili! Poslali ste brzojavko in ...«

»Kakšno brzojavko?«

Prizadetuemu je zavrela kri: »V žepu imam brzojavko, ki ste jo odposlali!«

»Mi??«

»A, seveda!«

Prizadeti se je nehote prijel za žep: »Tukaj je vaša brzojavka!«

»Naša!?« je še zmerom donelo po žici.

»Tako je in stroški bodo tudi vaši ...!«

Pri »Les — kurivu« so bili radovedni. Pribrzi so z avtom v Hotizo in osuplim Hotizanom povedali v brk, da je telegram svoječasno bil poslan iz Ljutomera, vendar ne iz njegovega podjetja. Vrh tega pa da je telegram že sila star.

Les je bil po vseh neveselostih srečno iztovorjen 3. januarja 1957.

Komentar: Zadeva je v postopku pri merodajnih organih, saj 170 tisočakov ni tako mala reč za KZ Hotiza. Vrh tega pa so tukaj še člani, ki jih delo zadrūznih uslužbencev zanima bolj kot včasih.

Ivan Kramar

Letošnje gospodarske naloge Ljutomerske občine

»NE SAMO TALENTI«

(Razgovor s tov. Bezjakom, ravnateljem glasbene šole v Radgoni)

Radgonska glasbena šola, ki so jo ustanovili leta 1951, se kar dobro uveljavlja. Letos je vpisanih 89 učencev. Radgonska šola ima oddelek za pihal tudi v Apačah.

»Naša glasbena šola se je res prav dobro uveljavila, čeprav nima tradicije. V časih pred vojno so radgonski otroci obiskovali glasbeno šolo v avstrijski Radgoni. Danes pa je za šolo takšno zanimanje, da je pravzaprav že pretesna.«

To se pravi, da ljudje pravilno vrednotijo pomen glasbenega pouka —?

»Že, toda tukaj pojmi vendarle niso popolnoma razčiščeni. Ni namen niti naše, niti katerekoli druge nižje glasbene šole iskati izključno le glasbene talente. Naše poslanstvo je pojmovno nekoliko širše: vzgojiti ljudi, ki bodo lahko nekoč razgibali naše ljudskoprosvetno delo, predvsem kar zadeva glasbo, tako instrumentalno kot vokalno. Ni pa rečeno, da nekaj naših absolventov ni tudi takih, ki jim nižja glasbena izobrazba ni dovolj in so že v srednji glasbeni šoli, predvsem v Mariboru.«

Kaj pa glasbeno življenje na sploh in gostovanju —?

Radgona je vsakomur preveč od rok. Navadno sta prej na vrsti Ljutomer ali M. Sobota. Gostovanja so v Radgoni torej bolj redka. Zelo dobre stike pa imamo z mariborsko Srednjo glasbeno šolo. To je brez dvoma dobro tudi v vzgojnega stališča. Kakor naši gojenci, tako njih starši in ostala publika vidijo v teh nastopih uspeh, katerega osnova je pravzaprav v glasbenem pouku nižje glasbene šole. Tako se naša glasbena publika počasi vzgaja, da bo sčasoma z razumevanjem in z užitkom poslušala tudi težja glasbena dela. Znano je, da se naši ljudje, predvsem pa mladina navdušujejo za lahko glasbo.«

ustanovljena poslovna zveza in v njej včlanjene zadruge se bodo morale tudi v bodoče odločno zavzemati za smotno in koristno uporabljanje investicijskih sredstev. Lani so kmetijske zadruge v Ljutomerski občini izdale okrog 5 milijonov din svojih in najetih investicijskih sredstev za mehanizacijo. Kmetijski zadrugi v Križevcih in Verzeju sta si omissili traktor »Terguson« s priključki. Gospodarski svet je zadrugam priporočal, naj tudi letos skrbno pripravijo svoje investicijske načrte in vložijo sredstva v najbolj potrebne naprave.

Preusmerjanje kmetijstva k pridelovanju bolj donosnih kultur

(paradižniki, tobak, kumare, fižol itd.) se bo tudi letos nadaljevalo. Še pred spomladansko setvijo nameravajo sklicati posvetovanje predstavnikov predelovalne industrije in kmetijskih zadrug. Na posvetovanju se bodo pogovorili o izdelovanju kultur, za katere so zagotovljeni odjemalci, in sklenili ustrezne pogodbe.

Nadaljevali bodo tudi z regulacijo Lukavškega potoka in z izsuševalnimi deli okrog njega. Ureditev ščavniskega vodnega režima pa je medobčinski problem. Zato bodo vskladili svoja prizadevanja z načrti sosednjih občin Gor. Radgona in Videm.

S. K.

Paberki s treh občnih zborov

Skoraj vse množične organizacije v Verzeju so že opravile letne občne zборе. Med prvimi so bili prosvetarji. Udeležba na občnem zboru je bila dobra. Mladina se je občnemu zboru najbolj odzvala. To dokazuje, da hoče sodelovati povsod, ne samo v dramskem in pevskem odseku. Knjižnica, ki so jo ustanovili predlani, je po številu prebranih knjig na prvem mestu v občini. Skoda, da je morala stati knjižnica omara skoraj pol leta v hodniku zadržnega doma. Sedaj so jo namestili v šolskih prostorih.

Občni zbor gasilcev je pokazal pomanjkljivosti dosedanjega dela v pravi luči. Dobro razpravo bi radi nekateri oškodovali z osebnimi pre-

pirki, toda večina članov je krenila na pravo pot: razprava naj bo plodna in naj poskuša društvu pridobiti dobro ime.

Lani so gasilci zanemarjali redne gasilske vaje. Nič boljši niso bili odborniki. Kot dobra pa se je izkazala ženska deseterina, ki je sodelovala na številnih prireditvah doma in v sosednjih društvih.

Na občnem zboru so imenovali Martina in Franca Kupljena ter Miho Šošariča za častne člane.

Tudi Socialistična zveza je opravila občni zbor. Občnega zbora se člani niso udeležili v polnem številu, pač pa so pokazale volitve novega odbora, da ljudje zaupajo Socialistični zvezi. Udeležba na volitvah je bila 92-odstotna.

Zborovali so tudi čebelarji. Čebelarstva družina Verzej šteje 50 članov. Na občnem zboru so razpravljali o pasiščih in o zatiranju čebeljih boleznih.

-ar

Marsikdo ne ve . . .

Zakaj so v Lendavi zgradili moderno pekarno in sedaj ne služi več svojemu namenu?

Zakaj se služitelji na lendavskih šolah potegujejo za vključitev v sindikalno organizacijo. Iščejo, iščejo, toda nihče jim še ni povedal, kam naj se včlanijo. Svoječas so že bili v prosvetnem sindikatu.

Zakaj poštenim ljudem, ki gredo ob večerih skozi Mostje, delijo v vasi klofute?

Zakaj je bilo na zboru volivcev v Kamovcih zbranih več ljudi zunaj, kot v hiši?

Zakaj niso opravili 50. decembra v Hotizi volitev SZDL, ko pa so člani prišli voliti?

Zakaj se v življenju lahko tudi to zgodi: »Zaradi prosvete — prosvetni delavci na cestah, kot se je nekaj podobnega pripetilo v neki prekmurski vasi?

Zakaj in kako dolgo bodo še v Lendavi na seji Sveta za šolstvo razpravljali o problemih šole v Genterovcih?

Zakaj je odpadel zbor volivcev v Dolgi vasi, ko se je vendar zbralo dovolj volivcev v šoli?

Zakaj kovaški mojster v Lakošu ne plačuje svojemu vajencu redno mesečno, kar mu pripada po uredbi?

RADGONSKI DIJAKI radi bero

Dijaki nižje gimnazije v Gor. Radgoni cenijo dobro mladinsko literaturo, saj jih je 25 naročenih na redno zbirko knjig »Sinjega galeba«, 5 na zbirko »Čebelice« in 68 na novo knjižno zbirko »Kondor«, iz katere črpajo predvsem dela domače in svetovne književnosti, ki so jih po vojni razprodali ali pa sploh niso izšla. Tudi po ostalih knjigah zelo radi segajo. Skupno so jih naročili 355. Na vsakega dijaka odpade po ena knjiga. Razen tega je med njimi 100 naročnikov »Pionirskega lista«, 80 naročnikov »Pionirja« in 15 naročnikov »Cicibana«.

Navedene številke pričajo, da si naša mladina želi lepe slovenske besede, kar je tukaj ob narodnostni meji še posebno važno.

E. B.

OGENJ UNIČIL OPEKARNO V LUKAVCIH

Pretekli petek popoldne je izbruhnil ogenj v opekarni Lukavci pri Ljutomeru. Gasilci iz krajev z obeh bregov Mure so takoj prihitali

na kraj nesreče. Požara ni bilo mogoče preprečiti, omejili pa so ga le v toliko, da so zgoreli samo obratni prostori. Domači, Ljutomerski in murskosoboški gasilci so nastopili zelo smotno.

Opekarna Lukavci je bila zgrajena nekaj pred letom 1900. Letna proizvodnja je znašala povprečno 1 milijon 200 tisoč zidakov in 800 tisoč strešnikov.

Požar je nastal v sušilnici, kjer se je vnel les pri izpušnih ceveh.

Skoda znaša okrog 10 milijonov dinarjev.

Radensko društvo RK drugo v okraju

Radensko društvo Rdečega križa šteje 123 članov, kar je še kar precej za tako malo okoliš. Društveni odbor je preteklo leto dosegel dobre uspehe. Priredil je srečolov in zdravstveno predavanje o raku in drugih nalezljivih boleznih. Predaval je dr. Amon iz M. Sobote. Poslušalec je bilo okrog 300. V postajah za prvo pomoč v Radencih in Rihtarovcih pa so pomagali 106 ljudem.

V Radencih primanjkuje pitne vode. Samo v treh hišnih vodnjakih jo imajo, v ostalih pa je neuzitna in neprimerna za kuhanje in pranje belega perila. Mnogo hiš ima urejene cisterne, v katerih zbirajo deževnico. V sušnih poletnih mesecih ponavadi zmanjka pitne vode in morajo hoditi po njo k sosedom ali k že omenjenim trem vodnjakom. Se teže pa je v pozimi, če zmanjka pitne vode, posebno še v osnovni šoli, kjer je je potrebno mnogo za vzdrževanje higijene. V šolskem vodnjaku je namreč neuzitna kislja voda, v cisterni pa zmanjka vode poleti in pozimi.

Na društvenem občnem zboru, ki je bil minulo nedeljo, so predlagali, naj bi se novoizvoljeni odbor povezal s slatinskim podjetjem in radgonskim OBLO, ki imata v načrtu gradnjo vodovodov. Letos bo društvo uredilo ambulanto in preskrbelo obema postajama prve pomoči še več sanitetnega materiala. Posebna komisija bo proučila razmere pri ljudeh, ki naj bi v bodoče prejemali podporo.

Za svoje uspešno delovanje je bilo društvo kot drugo najboljšo v okraju pohvaljeno in je prejelo priznanje Glavnega odbora RKS.

VM

Prav bi bilo!

Prvi jutranji vlak iz Ljutomera pride v Radgona okrog pol sedmih zjutraj. S tem vlakom se vozijo razen delavcev in uslužbencev tudi okoliški ljudje, ki imajo opravka na občini, sodišču ali kje drugje. Ali ne bi bilo prav, posebno še sedaj v zimskih mesecih, da bi bil takrat odprt v Radgoni vsaj en gostinski lokal, na primer restavracija?

JUBILEJNI KONCERT ljutomerskega orkestra

(Nadaljevanje s 1. strani)

beniki pomnožen orkester zaigral zelo učinkovito. Sledil je Dittersdorfov koncert za klavir in orkester. Na klavirju je učenka ljutomerske Glasbene šole, mlada Nada Nedl odigrala kot solistka precej težavno kompozicijo s pravim občutjem. Nato je nastopil 12-letni Lovrenc Arnič, ki je ob spremljavi orkestra prav temperamentno in precizno izvedel zahtevno skladbo svojega očeta »Prvi polet«. Četrta točka je bil Webrov koncert za klarinet in orkester. Klarinet je prav lepo igral učence domače Glasbene šole Joško

SOBOŠKA KRONIKA

Poroke, rojstva in smrti od 12. do 20. jan. 1957.

Poročila sta se: Stefan Novak, mesarski pomočnik iz M. Sobote in Terezija Lukač, tovarniška šivilja iz Kroga.

Rodile so: Elizabeta Zauninger iz M. Sobote, deklica; Gizela Pavlinjek iz Strukovec, dečka; Justina Zelko iz Pečarovec, deklica; Antonija Bagari iz Prosečke vasi, deklica; Katarina Horvat iz Bogojine, dečka; Kristina Horvat iz Rakičana, deklica; Viktorija Gal iz M. Sobote, dečka; Terezija Knaflec iz Ljutomera, dečka; Antonija Berdiga iz Dokležovja, deklica; Terezija Abraham iz Hodoša, deklica. Rodile so v soboški porodnišnici.

Umrli so: Franciška Taljan iz Tišine, stara 79 let; Terezija Kozic iz M. Sobote, stara 87 let; Franc Zver iz Turnišča, star 54 let; Terezija Belinger iz M. Sobote, stara 77 let; Stefan Toplak iz Velike Polane, star 29 let in Marija Flisar iz M. Sobote, stara 76 let.

NESREČE IN NEZGODE

Na poledeneli cesti je padel s kolesa 56-letni Jožef Kustec iz Srednje Bistrice in si zlomil desno nogo nad kolonom.

Zaradi poledice na cesti je padla 50-letna Jožica Smidlehner iz Ljutomera in si močno poškodovala levo koleno.

Na gladki cesti je spodrsnilo 8-letni Mileni Novak z Desjaka pri Ljutomeru in si je zlomila desno nogo.

Z vrolo juho se je opekel po trebuhu in obeh nogah 1 leto in 3 mesece star Milan Šiplič iz M. Sobote, ko je potegnil lonec z juho s štedilnika.

S kolesa je padel zaradi poledenele ceste 54-letni Karel Pintarič iz Noršincev pri Ljutomeru in si močno poškodoval desno koleno.

Ko se je sankal, je precej nerodno padel 14-letni Rudolf Kovačič iz Sratovec pri Radencih in si hudo poškodoval levo koleno.

Na poledeneli cesti je padel 62-letni Anton Jureš, upokojenec iz Rinčetove grabe in dobil na desnem komolcu težko poškodbo.

Oba sta imela srečo

Veliko srečo je imel 80-letni Franc Bračič iz Boračeve, ko ga je 28. decembra v Petanjih hotel prehiteti sofer H. E. iz M. Sobote.

Starček je korakal bolj po levi strani ceste in se je šele v zadnjem trenutku nekako odločil za desno stran. Sofer, ki ga je videl na levi, je hotel moža po desni strani prehiteti, kar seveda ni pravilno; zadel je v Bračiča tako, da ga je vrglo pred steklene vetrobran nad motorjem.

Bračič pa ni utrpel niti najmanjše poškodbe, le nekaj strahu je moral prestati.

ZANIMIVOSTI

○ V Mornarski ulici v Trogiru živi brzkone najbolj muzikalna družina v Jugoslaviji. To je družina bratov Andrije in Kaje Santičiča-Sure. Najstarejši član družine že 50 let igra bas v trogirski godbi. Pred kratkim sta tu prvič nastopila tudi dva njegova sinova. Te dni bosta nastopila javno še tretji sin in hčerka. Najmlajši sin pa se prav tako uči glasbe.

○ Nedaleč od Kotora je lepo mestoce Muo. Prebivalci se ukvarjajo v glavnem z ribolovom. Zanimivo je, da v tem kraju že 150 let ni bilo nobene pravde. Prebivalci se razumejo, če pa pride kdaj do spora, ga rešijo kar med seboj.

NOVO NAFTNO POLJE V JUGOSLAVIJI

Blizu Dugega sela pri Zagrebu so odkrili bogato naftno polje. Strokovnjaki cenijo, da gre za 900 tisoč ton nafte in 300 milijonov kubnih metrov plina. Zdaž teče nafta že iz petih vrtn. Računajo, da bo tekla neprenehoma še dvajset let.

VREMENSKA NAPOVED

od 25. januarja do 3. februarja

Nestalno s pogostimi padavinami, po večini sneg. Izboljšanja, oziroma razjasnitve, ki pa ne bodo trajale več kot 3 dni, je pričakovati v začetku in proti koncu prihodnjega tedna.

Temperatura se bo sprva dvignila, možno celo prehodno južno vreme, toda pozneje bo zopet mrzlo.

Mursa. Vsi trije mladi glasbeniki so dobili toplo priznanje pri številnem občinstvu. Za zaključek večera je orkester zaigral še Beethovno I. simfonijo v C duru.

Izvajanje orkestra in solistov je bilo na dostojni umetniški ravni, za kar je pač treba pohvaliti neutrudnega dirigenta tov. Avgusta Loparnika, ki se ni ustrašil velikega truda in težav, sicer ne bi mogel v kratkem času z orkestrom naštudirati tako obširnega in zahtevnega programa.

Prireditev je pokazala, da je moči izvesti umetniške kulturne prireditve tudi v krajih, zelo oddaljenih od večjih kulturnih središč. Ljutomersko občinstvo pa je s svojim obiskom dokazalo, da ima veliko razumevanje za glasbeno delovanje in življenje, kar pa je v Ljutomeru že kar tradicionalno. F. H.

Zadružni dom na Cvenu ne služi svojemu namenu

V prijazni muropoljski vasi — Cvenu pri Ljutomeru — so si med prvimi v Sloveniji zgradili zadružni dom, ki je bil spočetka v ponos vsej okolici. Dandanes pa ni več tako. V zadružni dvorani, ki so jo graditelji uredili za kulturne prireditve, hrani v sezoni tamkajšnje posestvo žito in druge poljske pridelke. Samo pozimi se lahko dvorane (toda slabo ogrevane!) poslužuje zastopstvo društvo in TVD »Partizan«.

Ljutomerski gasilci in 6 milijonov din

Pred dnevi so se zbrali na zboru Občinske gasilske zveze v Ljutomeru vsi novoizvoljeni društveni delegati. Samemu zboru so prisostvovali: predsednik ObLO Anton Truden, republiški poslanec Aleksander Pirher, zastopnik ObO RK, DOZ, ObGZ M. Sobota in poveljnik OGZ Karol Flisar.

V poročilih so analizirali sodelovanje gasilcev v ostalih organizacijah kot so ZK, SZDL, RK itd.

Gasilci so sodelovali pri 8 požarih in opravili 669 prostovoljnih ur na požarišču. Skoda znaša 4.880.000 dinarjev, na nezavarovanih objektih pa znaša škoda za 2.612.000 dinarjev, s pravočasnim posredovanjem gasilcev in vaščanov je bilo obvarovano za 5.836.800 din. Zadnji požar v opekarni Lukavci pa je povzročil škodo za 14.658.000 dinarjev, dočim je bilo obvarovanega za 19.725.000 dinarjev.

Skupno je vključenih v gasilska društva 1.608 članov, od tega mladih 506 in žena 256. Izvedli so več kulturnih prireditev v sodelovanju z DPD Svoboda.

Izvolili so novi upravni in nadzorni odbor. Funkcijo predsednika so zaupali K. Centrihu. Sklenili so, da bodo proslavili 85-letnico obstoja PGD Ljutomer. Ke

Zmrznil je

47-letni Peter Kironja iz Križevec v Prekmurju se je 18. januarja zvečer podal na pot k svojim znancem, ki jih je nameraval obiskati. Na poti med vinogradi pa je iz neznanih vzrokov omahnil in zmrznil. Zjutraj so našli mrtvega.

Umetno taljenje ledu na rekah

Sovjetski znanstveniki so izdelali enostaven postopek za hitrejšo taljenje snega po rekah in plovnih kanalih. Ugotovljeno je namreč, da bele ledene površine odbijajo sončne žarke, medtem ko jih temnejše površine vpijajo. Predlanski poskusi na Ribinskem jezu so pokazali, da se je s premo-govim prahom potresen led stopil 8 do 10 dni prej kot bel led. Podobne poskuse so napravili tudi na reki Irči. Tu se je led stopil 10—18 krat hitreje kot po navadi. Ministrstvo rečnege brodogoja ZSSR pripravlja za letošnje pomlad obsežne ukrepe za hitrejšo topljenje leda na plovnih rekah in kanalih.

Kino za živali

V Parizu so odprli novo kinematografsko dvorano, ki je namenjena domačim živalim. Pariške dame vodijo v dvorano svoje pičke in špiclje, pa tudi papige, mačke in druge živali, da se lahko v njej razvedrijo.

In vendar je v zakotnih pariških predmestjih več tisoč revnih otrok; potikajo se po ulicah, ker njihovi starši nimajo denarja niti za vsakdanji kruh, kaj šele za tako zabavo.

Tečajji esperanta v Pomurju

Na gimnaziji v M. Soboti in ESS obiskuje esperantski tečaj okrog 50 dijakov. Razen tega je v M. Soboti še večerni esperantski tečaj.

Esperanto se uči tudi več učiteljev. Okrog 20 učiteljev se je prijaviло za dopisni tečaj. V rednih šolskih počitnicah bo v M. Soboti poseben tečaj, za katerega je precejšnje zanimanje.

V Sloveniji obiskuje letos esperantske tečaje okrog 750 učencev.

Tuberkulinizacija živine v ljutomerski občini

V ljutomerski občini so že lani pričeli s tuberkulinizacijo živine v malonedeljskem okolišju. Veterinarji niso doslej odkrili pomembnejših žarišč okužbe, marveč samo posamezna obolenja. Zdravstveno-preventivno akcijo bodo še letos urenili do kraja. -ko

Gorelo je

15. januarja ponoči okrog pol enajste ure je v viničariji v Moravcih št. 117, ki je last Antona Korošaka iz Radoslavca, nenadoma izbruhnil ogenj, ki je v kratkem času uničil ostrejšje viničarije. Skoda znaša po cenitvi 50.000 din. Krita je z zavarovalnino.

10. januarja ob 21. uri je zgorela kopica slame Stefanu Tratniku, kmetu iz Rankovca. Skoda znaša okrog 12.000 din. Kako je nastal ogenj, še niso ugotovili.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nedelja, 27. januarja 1957: dr. Lea Talanyi-Pfeifer, stanuje Krekova ul.

Od 8. do 12. ure v splošni ambulanti. V najhujših primerih popoldne in ponoči na stanovanju.

KRVODAJALCI

od 12. do 19. januarja 1957.

Evgen Horvat, Stefan Drvarič, št. 40, Stefan Drvarič št. 76, Janez Zorko, Stefan Zelezen, Janez Barbarič, Janez Sapač, Franc Sinic, Franc Bukvič, Koloman Bukvič, Koloman Sebnjanič, Franc Sebnjanič, Stefan Lončar, Stefan Cigit, Alojz Miholič, Sidonija Boldžar, Irma Banfi, Terezija Sebnjanič, Karolina Celec in Franc Podlesek, vsi iz Lemerja; Marija Zelko iz Mlajtinec, Franc Obal iz Rankovca, Janez Horvat iz Rankovca, Ludvik Kutoš iz Puconec, Stefan Kovač iz Salovec, Stefan Prelec iz Hodoša in Jožef Tkalec iz Predanovec.

Gorelo je

15. januarja ponoči okrog pol enajste ure je v viničariji v Moravcih št. 117, ki je last Antona Korošaka iz Radoslavca, nenadoma izbruhnil ogenj, ki je v kratkem času uničil ostrejšje viničarije. Skoda znaša po cenitvi 50.000 din. Krita je z zavarovalnino.

10. januarja ob 21. uri je zgorela kopica slame Stefanu Tratniku, kmetu iz Rankovca. Skoda znaša okrog 12.000 din. Kako je nastal ogenj, še niso ugotovili.

Utopljenec v Muri

Pri vasi Hrastje — Mota so potegnili iz Mure truplo utopljenega avstrijskega podoficirja, ki je utonil že 17. novembra lani, ko je imela avstrijska vojska ob Muri svoje manevre. Našli so mrtvega podoficirja izročili avstrijskim oblastem v Radgoni.

Uprava

Casopisno-založniškega podjetja »Pomurski tisk«
razpisuje delovno mesto
ZA TEHNIČNO-ADMINISTRATIVNO MOČ
v tiskarni

Pogoji: Popolna srednješolska izobrazba ali nižja srednja šola z najmanj petletno prakso. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Nastop službe takoj.

Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosejanega dela poslati Pomurski tiskarni, M. Sobota, Kocljeva 7.

Komisija za razpis mesta direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru v Murski Soboti razpisuje na podlagi 10. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Ur. list FLRJ, št. 54-371/55) mesto

DIREKTORJA MLINSKEGA PODJ. v Murski Soboti

Pogoji: Visokokvalificirani obrtni delavec (obrtni mojster) mlinarske stroke z nekajletno komercialno prakso ali srednješolska izobrazba z najmanj 5-letno delovno dobo na vodilnem položaju v gospodarskih organizacijah.

Prošnjo z opisom dosejanega službovanja in krajšim življenjepisom je do 5 febr. 1957 poslati Občinskemu ljudskemu odboru v M. Soboti.

Kmetijsko gospodarstvo Tešanovci ima na zalogi večje količine

DROBNEGA KROMPIRJA

po ugodni ceni. Interesenti naj se zglasijo v upravi kmetijskega gospodarstva Tešanovci št. 59.

Avto-moto društvo »Stefan Kovač« v Murski Soboti začenja

NOVI SOFERSKI TEČAJ

1. febr. 1957.

Prijave sprejema sekretar tov. Slavko Svatina (benz. črpalka)

Fotoamaterji!

Vaše posnetke hitro in solidno razvije, kopira, poveča

FOTO HOCHSTEDTER

Murska Sobota, Trg zmage 5.

ADMINISTRATIVNO MOČ

večšo stenografije in strojepisja sprejmemo takoj. Naslov v upravi lista.

OPREMLJENO SOBO V M. SOBOTI vzamem takoj v najem.

Naslov v upravi lista.

Tedenski koledar

Nedelja, 27. jan. — Janez Ponedeljek, 28. jan. — Draguš Torek, 29. jan. — Francišek Sreda, 30. jan. — Martina Četrtek, 31. jan. — Vanja Petek, 1. febr. — Ignacij Sobota, 2. febr. — Sveučica

KINO

MURSKA SOBOTA — od 25. do 27. jan. ameriški barvni film »Drigni zavesa«, od 29. do 31. jan. ameriški film »Skriptnost zapuščenega vrta«.

RADGONA — 26. in 27. jan. ameriški film »Tarzan brani džunglo«, 30. jan. finski film »Poročni venec«.

LENDAVA — od 25. do 27. jan. angleški film »Žena na ladji«, 29. in 30. jan. jugoslovanski film »Koncert«.

RADENCI — 26. in 27. jan. ameriški barvni film »Vojna med planeti«, 31. jan. ameriški film »Sampion«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 26. in 27. jan. ameriški barvni film »Do poslednjega«, 30. in 31. jan. finski film »Poročni venec«.

VERZEJ — 26. in 27. jan. ameriški film »Pet prstov«, 31. jan. italijanski film »Pesem z ulice«.

ČEPINCI — 27. jan. angleški film »Kapitanov raj«.

VELIKA POLANA — 27. jan. ameriški barvni film »V vrtincu«.

BELTINCI — 26. in 27. jan. francoski film »Greh ene noči«.

MALI OGLASI

MOTORNO SLAMOREZNIČNO nemške znamke »Speiser«, prodam. — Milan Makovec, Grlava 14. p. Križevci pri Ljutomeru.

DVO DO ŠTIRI-CLANSKE DRUŽINE, ki imajo veselje ali pa so že dosedaj bile zaposlene pri živini, za oskrbovanje živine in za poljsko delo zaposlimo. Plača po tarifnem pravilniku. Deputatno stanovanje. Nastop službe s prvim marcem ali po dogovoru. — Pismene ponudbe poslati upravi KG Radvanje, Streliška 150 z navedbo dosedanje zaposlitve.

NOVO STANOVANJSKO HISO IN MLIN, potreben večjega popravila, prodam. — Bela Zorger, Prosenjakovci 38.

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOPJEM in 5 ha zemlje, prodam. — Naslov v upravi lista.

1 PAR KONJSKE OPREME, lahke, moderne in nove lahke LUKSUZNE SANI, prodam. Cena po dogovoru. — Martin Zver, Ižakovič 65 p. Beltinci.

RADIOAPARAT, v dobrem stanju, prodam. — Anton Bac, Veščica 55.

SPREJMEM VAJENCA za dimnikarsko obrt. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: Gustav Lapuh, dimnikarski mojster, Ljubljana, Glinška 3/a.

VEČJE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI zamenjam za manjše. — Naslov v upravi lista.

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOPJEM in zemljo, prodam. — Lenart v Slov. gorici, Ptujška cesta 46.

PROSTORNO HISO z gospodarskim poslopjem, vrtno, tudi 5 ha zemlje, prodam. Primerno za obrtnika. — Andrej Marinc, Rogatec 22.

PRODAM HISO, 6 ha zemlje in gorice, ali samo hišo. — Đoko Poznanovič, Popovac — Baranja.

LEPO POSESTVO, blizu postaje Cirknica pri Mariboru, tik državne ceste prodam. Posedstvo meri 10 ha obdelovalne zemlje in 3,50 ha gozda. — Naslov v upravi lista.

Kmetijsko gospodarstvo Lendava razpisuje delovno mesto

KNJIGOVODJE

Pogoji: dokončana ekonomska srednja šola s triletno prakso v knjigovodstvu ali nepopolna srednja šola s petletno prakso v knjigovodstvu. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj. Ponudbe poslati do 1 febr. na gornji naslov.

Kmetijska zadruga z o. j. Borejci razpisuje delovno mesto

POSLOVODJE V ZADRUGI

Pogoji: trgovski pomočnik z večletno prakso. Prošnjo je vložiti na upravni odbor zadruge Borejci, pošta Tišina.

Državni zavarovalni zavod, podružnica Murska Sobota išče

SPOSOBNEGA USLUZBENCA

za prevzem zastopstva v G. Radgoni. Pogoj: nižješolska izobrazba in stanovanje v kraju zastopstva. DOZ M. Sobota

Pomurski vestnik — Izdaja

Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Dragan Flisar — Uredništvo: M. Sobota, Trubarjev drevored 3/II. — Telefon 1-38. Uprava in oglasni oddelek: Murska Sobota, Kocljeva ulica 7 — Tel. 55 — Naročnina: četrletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Tekoči račun pri Narodni banki 641-T-605 v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti.

TRADICIONALNI TRGOVSKI PLES - 2. FEBRUARJA 1957

V MURSKI SOBOTI V DOMU »PARTIZANA« - VSTOP Z VABILI

ORIGINALEN PREDLOG ZA PRESKRBO JUŽNE KALIFORNIJE Z VODO UVOZ LEDENIH GORA

V Južni Kaliforniji je pomanjkanje vode postalo življenjski problem. Vode reke Colorado so že izčrpane, zato je treba najti druge vire vode. Oceanograf in inženir John d'Isaace je predložil nenavadno rešitev: remorkerji naj bi dovažali v Kalifornijo ledene gore, ki priplavajo z obeh tečajev. Vsaka od teh ledenih gred bi lahko oskrbovala po celo leto južno Kalifornijo z dobro pitno vodo.

Vsako leto se od celin na severnem in južnem tečaju odtrga na tisoče večjih in manjših ledenih gora, ki jih potem morske struje zanašajo daleč v toplejša morja, kjer se počasi stopijo. Ing. Isaace pa pravi: zakaj se te ledene gore ne bi topile v Kaliforniji, kjer bi lahko s posebnimi napravami za'eli njihovo vodo v koristne namene?

Izdelal je tudi podrobne proračune tega svojega nenavadnega načrta. Po njegovih predvidevanjih bi za prevoz ene take ledene gore do Kalifornije zadostovalo šest vlačilcev s skupno močjo 80 tisoč KS. Pot iz Antarktike do Kalifornije bi

trajala šest mesecev. Prevoz bi stal okrog milijon dolarjev, ledena gora pa bi bila vredna okrog 100 milijonov dolarjev. V primerjavo: največje ladje — cisterne lahko pripeljejo naenkrat samo za 700 dolarjev vodo!

Ko bi pripeljali ledeno goro na določeno mesto, bi jo »zavili« v nepremočljivo prevleko. To bi bil hkrati rezervoar sladke vode, ki bi

tekla s topčega se ledu. S cevmi in črpalkami bi spravljali vodo v notranost dežele. Razen tega bi topjenje tako ogromnih količin leda naenkrat izzvalo za četrtno več padavin kot jih imajo sedaj v južni Kaliforniji. Teh 25% bi pokrilo stroške prevoza.

Strokovnjaki, ki so proučili načrt, pravijo, da ne sodi na področje fantazije.

Zlata obleka za vsako ženo?

Tisočletja so ženske sanjale o tem, da bi nosile zlate obleke. Pa tudi pravljice vseh narodov pripovedujejo o teh željah, ki so se izpolnile samo princezam in kraljicam. Toda kar se je zdelo včasih nemogoče, se zdaj uresničuje. Tehnika 20. stoletja pripravljala revolucijo v modi. Za letos nameravajo pokazati nekatere največje modne hiše v Zahodni Nemčiji kolekcije »kovinastih« oblek. Znanstveniki so delali tri in pol leta skupaj s tekstilnimi strokovnjaki poskuse,

kako bi prevlekli najtanjše sintetične tkanine s kovinasto prevleko. Izdelali so postopek, ki omogoča pozlatitev, posrebitvev, pokromanje tkanine ali prevleko z aluminijem. Se več — posamezne kovine je mogoče kombinirati in doseči najbolj fantastične učinke.

Za ustvarjalce mode se odpirajo neslutene možnosti, ker vse to niso samo načrti ali plodovi domišljije. Neko pomembno nemško tekstilno podjetje že gradi velike naprave na kovinsko obdelavo tkanin. »Zlate« obleke pa ne bodo samo za petičneže. Plast kovine, ki pride na blago, je tako tanka, da ne podražuje v pretirani meri blaga. Debela je namreč le tisočinko milimetra.

Ves postopek počiva na enostavnem načinu izparevanja. Kovine spremenijo s pomočjo elektrike v paro, ki pride v brezračnih komorah v dotik z blagom. Kovinski hlapi se primejo vlaken, pri tem pa blago še vedno propuščata zrak!

Znanstveniki pa so delali še dalje in dosegli, da je take tkanine mogoče prati in likati, da se ne odrgnejo in da ne zbledijo.

Tekstilni strokovnjaki so prepričani, da so »kovinaste« tkanine velik napredek v tekstilni industriji. Ne gre le za to, da bodo ženske dobile novo, lepšo blago. Pravijo tudi, da bomo v bodoče lahko nosili zimске plašče z aluminijevo prevleko, v katerih nas ne bo zeblo, čeprav bodo brez vatalena in podloge, v dežnih plaščih pa nam poleti ne bo vroče.

Iskalci zlata na potopljeni podmornici

Pred zapadno obalo malajskega polotoka iščejo potapljači že več dni potopljeno japonsko podmornico. Podmornica sama jih sicer ne zanima, toliko bolj pa zaklad, ki naj

Obljubo je treba izpolniti

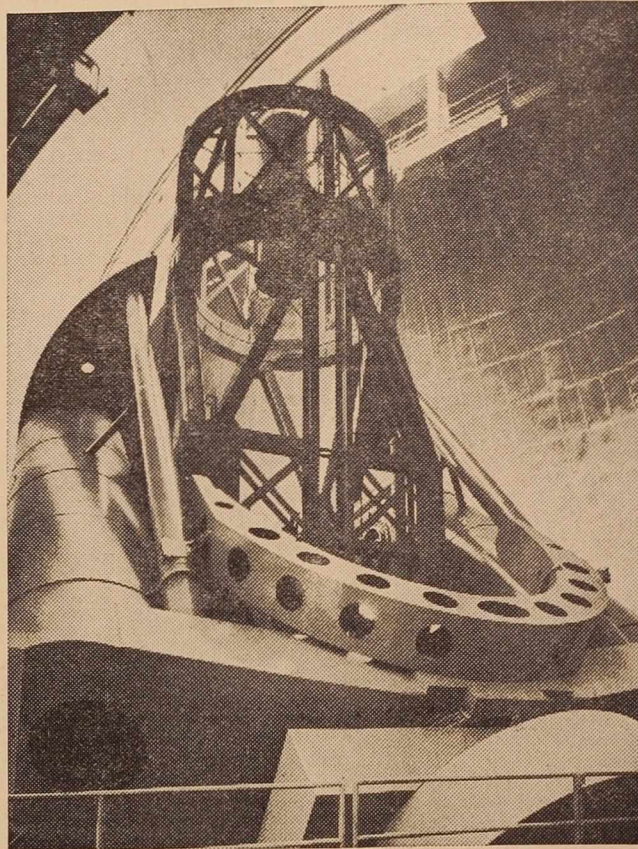
Sven Armielson je na svoji koži doživel, kako neprijetne znajo biti včasih nepremišljene obljube. Svoji ženi je prisegel, da ne bo več pil. Da bi podkrepil svojo obljubo, je še pristavil, da ga v nasprotnem primeru lahko sedem dni zapored vodi z nagobčnikom skozi mesto. Sven je dolgo pazil na svojo prisego, nekega dne pa se je le spozabil. Žena je bila neizprosna in ubogi Sven je moral sedem dni zapored na sprehod z nagobčnikom — seveda v posmeh vseh mimoideh.

POSEBNI AVTOMATI ZA ŽENSKO PERILO

V Ameriki so izdelali za moške, ki kupujejo žensko perilo, posebne avtomate, v katere vržejo denar in ne da bi kdo vedel, vzamejo perilo, ki so ga namenili svojim dragim »polovicam«.

LEDLOMILEC NA ATOMSKI POGON

V neki sovjetski ladjedelnici so začeli graditi prvi ledlomilec na atomski pogon. V ledlomilec bo vgrajen pogonski električni stroj jakosti 19.600 KS. Ledlomilec bo imel še dva pomožna pogonska stroja.

Najpečji teleskop na svetu v zvezdarni Mount Palomar v ZDA

V Moskvi - najvišji televizijski stolp

V kratkem nameravajo v okolici Moskve začeti z gradnjo novega televizijskega stolpa, ki bo visok 500 metrov. To bo obenem najvišja zgradba na svetu, 200 metrov višja od Eiffelovega stolpa v Parizu in 52 od Empire States Buildinga v New Yorku.

Nov stolp bo omogočil, da se bo za dvakrat povečal prečnik delova-

nja Moskovskega televizijskega centra — 100 do 120 km. Po njem bodo lahko naenkrat oddajali tri televizijske programe in en radijski program.

Projekt stolpa je že gotov. Avtorji so ustvarili zelo originalno konstrukcijo te mogočne zgradbe. Zgrajena bo iz supermočnega jekla. Ker bo lahka in prozorna, bo spominjala na večstranični stožec, ki bo imel v osnovi prečnik 118 metrov.

V stolpu Moskovskega televizijskega centra bosta vgrajeni dve hitri dvigali, od katerih bo vsako prevažalo po 20 ljudi hkrati. Z zunanje strani zgradbe bodo na različnih višinah terase in balkoni, odkoder bodo izletniki lahko opazovali panoramo Moskve.

Letalska zveza (Kopenhagen-Tokio) čez severni tečaj

24. februarja bo začela delovati letalska zveza med Evropo in Daljnim vzhodom čez severni tečaj. Dve veliki potniški letali Skandinavske letalske družbe bosta preva-

žali potnike med Kopenhagom in Tokiom. Edina vmesna postaja bo Anchorage na Aljaski. Letali se bosta vsakokrat srečali na tanko nad severnim tečajem. Z letalsko zvezo čez severni tečaj bo skrajšana zračna pot med Evropo in Japonsko na 30 ur.

Sedanja zračna zveza je skoraj za en dan vožnje daljša.

Pesem za mrtvo deklico

Dvanajstletna Italijanka Katarina je oboževala popularnega italijanskega pevcia Claudia Villo. Napisala mu je pismo, v katerem ga je prosila za fotografijo s posveto. Imela je še eno posebno proročilo. Zela se je, da bi Villa enkrat zapel samsko njej, ona pa bi ga spremljala na klavirju. Toda preden je odposlala pismo, je mala Katarina nenadoma umrla. Zalostni starši so slučajno našli to pismo in ga poslali Villi. Pevec, ki se je odpravil na gostovanje po Južni Ameriki, je odložil potovanje, prišel v Katarinino rodno mesto in zapel mrtvi deklici nekaj pesmi.

„LETEČE OKO“ BO OPAZOVALO VENERO

Sovjetski znanstveniki nameravajo poslati med 1962. in 1967. letom na Venero »letečo oko«, ki naj ugotovi, ali je na tem planetu življenje.

»Leteče oko« je posebna tridelna raketa, ki mora s svojo zalogo go-

riva doseči višino 35 tisoč km. Raketa bo potem krožila okrog zemlje kot umetni satelit, pet raket »tankerjev« pa jo bo v zraku preskrbelo z novim gorivom za njeno pot proti Veneri, kamor bo letela 146 dni. S pomočjo posebnih televizijskih naprav bo raketa v zadnjih 24 urah svojega leta vsakih 10 sekund posnela sliko Venerine površine in jo poslala 96 milijonov kilometrov daleč na zemljo.

NEVERJETNO, TODA RESNIČNO...

...Britansko kmetijsko ministrstvo je sporočilo, da so strokovnjaki uspeli tako skoncentrirati hrano, da se celo kosilo da spraviti v škatlico za vžigalice.

...Na državni razstavi v New Yorku so razstavili največjo piščančjo pašeto na svetu. Napravljena je bila iz 150 piščancev, ki so jih pekli v 5 metrov široki ponvi.

...Vrtnarski klub v Needhamu pri New Yerseyju v ZDA je organiziral »najpečje tekmovalje plevelca«. Prvo nagrado je dobil vrtnar, ki je razstavil 5 metrov visoko divjo solato.

...Japonsko ministrstvo za socialno skrbstvo je sporočilo, da bo pomagalo siromakom z — 190 novimi zastavljalnicami.

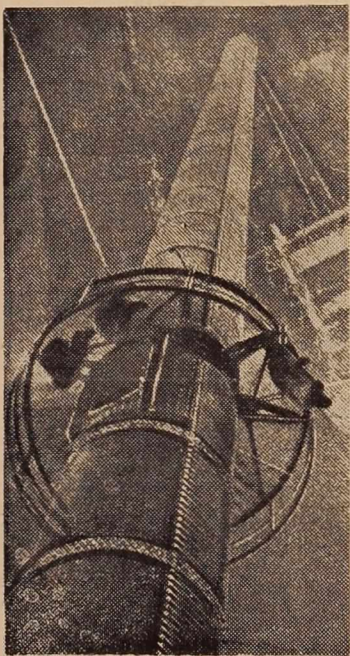
...V tekmi spoinj v Ameriki je zmagala spoinja, ki je pretekla 100 jardov v 7,4 sekunde.

...Ameriška kartografska vojaška služba je ugotovila, da je obseg ravnika za četrto milijardo manjši, kot so doslej mislili.

Samo 90 dkg

»Skrat« — kakor že temu čudešu pravimo novinarji — ga je spet polomil v zadnji številki PV, ko je »tehtal« krompirjev gomolj združne ekonomije v Novakovichu; težo je kar postoterial, kar mu sicer ni zameriti, saj je zelo slab računar.

Toliko G. K. in E. K. iz M. Sobote ter vsem ostalim cenjenim bralcem, ki so zaposlili uredništvo za seme tega krompirja ali pa za obširnejši opis tega »redkega« proizvoda narave. Sedaj bi menda bilo vsako opisovanje odveč. Ne menite tako?

Televizijski stolp v Steinhilmenu pri Oldenburgu. Stolp je visok 295 m — za sedaj eden najvišjih na svetu

Toscanini pokopan v Milanu

Ves kulturni svet žaluje za velikim dirigentom Arturoom Toscaninim. Umrl je v 89. letu starosti v New Yorku. Prepeljali so ga v Milano in tam svečano pokopali.

XVIII HONGKONG

Hongkong je otok ob kitajski obali v bližini Kantona. Hongkong se imenuje tudi britanska krona kraljevina, ki zavzema poleg otoka tudi del kitajskega kopna. Toda, če vam kdo reče, da je bil v mestu Hongkongu, vedite, da je pri tem mislil mesto Victoria, ki je center Hongkonga (otoka in kronske kolonije).

Zamislite si ulice, na katerih bijejo v oči intenzivne barve. Tramvaj je zelen kot mlada lubenica, tverke nad trgovinami pa rdeče kot mak! Hiše so bele kot mleko, gumirana obleka večine prebivalcev pa je črna, da ne more biti bolj. Ljudje so rumeni, kakor da je vse mesto bolno od zlatenice, pred trgovinami pa ležijo vrste zaklanih in očiščenih kokoši, namočenih v temno oranžno barvo. Prvi hip se zazdi človeku, kakor da je na razstavi abstraktnih slikarjev, posebno če je dan vroč in če se prične v glavi ta pisana množica barv spreminjati v trikotnike, kvadrate in krožnice.

Poleg tega vas tukaj vsi gledajo pošev, pa si mislite, da ste nezazeleni, dokler se ne prepričate, da so to samo kitajske poševne oči, ki vas na kitajski način opazujejo.

V Hongkongu sem imel priložnost, da sem si postrigel lase na edinstveni način, ker je nad vzhodom pisalo »Veličastna brivnica«, kar se je odražalo samo v ceni. Bil sem v trgovini z napisom »Ljubezniva trgovina kitajske svile«, ljubeznost pa je bila enaka oznanilo nad vrati. Odsel sem tudi v kavarno, ki nosi naslov »Iskrena restavracija« in začudil sem se obilici iskrenosti, ker so mi servirali limonado iz ameriškega praška in trdili, da je to prirodni limonov sok.

To ljubeznivo, iskreno in veličastno mesto je podobno veliki, dobro organizirani in vpeljani trgovini. Vsi trgujejo s čim, prodajajo, kupujejo, izključujejo ali vas samo peljejo tja, kjer lahko kupite kaj. Vsaka tretja trgovina je zlatarska trgovina, vsaka druga trgovina svile in tekstila, vsaka prva pa (naj me ne prime kdo za besedo) prodaja hrano. Če ostane med temi tremi trgovinami kaj prostora, boste tam našli parfemerijo, kjer prodajajo nalivna peresa ali trgovino drobne galanterije, kjer servirajo topli riž. Vse te delavnice, prodajalnice in trgovski pult — vse to se mi je napolnilo z iluzijo in eno edino trgovino standardnega videza. Ta trgovina ima nekoliko metrov širine, v njej pa sedi osem prodajalcev (kompletna družina vključno z dojenčkom) z obvezno mačko na pultu. Poleg rejene mačke stoji leseno, črno računalo, s katerim se spuščajo Kitajci v najpogumnejše matematične operacije. Stevilno osebje

Fadil Hadžić:

BUDHA ME JE LEPO SPREJEL

19

Potopis slučajnega pomorščaka

sede šestkrat na dan za okroglo mizo in je riž iz kamnitih skodelic z dvema paličicama v roki. Medtem ko so zaposleni pri tem, lahko preobrne vsoto trgovino in nihče se ne bo dvignil. Vsi vas bodo motrili z ljubeznivim nasmehom in jedli bodo svoj riž kar naprej. To se vam bo zgodilo v vsaki trgovini razen v tisti, ki prodaja zlatnino. Izjemoma pazijo tam na svoje odjemalce bolj. Pa ne samo, da pazijo prodajalci, ampak pred vrati sedi oboroženi čuvaj. Ulice Hongkonga so torej ob vsakem dnevnem času podobne mestu, ki so ga pravkar zavzeli uporniki. Bradati Indijci in ljudje iz avanturističnih romanov s pasovi z naboji okrog vratu in nabito puško motrijo sumljivo vsakega kupca. Ne daj bog, da bi se slučajno znašli v bližini, ko delajo obračun s kupcem, ki je pokazal željo, da bi odšel, ne da bi bil plačal.

Hongkong ima še eno zanimivo lastnost. V njegovih trgovinah cene ne določa trgovec, ampak kupec. Trgovec samo predlaga začetno ceno, v intimnem kramljanju pa jo kupec zniža tako, kakor mu je prav. Zato trdijo, da v Hongkongu ni cena nikoli dovolj nizka, da je ne bi mogli znižati še za kak dolar. Tu gre tudi večkrat za čast prodajalca, ker so cene včasih tako smešno nizke, da obstoji povsem upravljena bojazen, da za ta denar lahko prodajajo samo ukradeno blago. Tudi tega je dovolj v tem »iskrenem« mestu in zelo pogosta slika sredi živahne ulice je, da kitajski dečki včasih beže izmaknejo mimoidočemu nalivno pero iz žepa ali paket iz roke.

Toda to je samo droben pogled na ulice Hongkonga. Vsekakor moram še povedati, da je Victoria, če jo gledaš z morja, zelo slikovito mesto. Visok, zelen hrib se spušča naravnost v pristaniško vodo, mesto pa je zgrajeno na tej strmini. Da se ne bi hišice sprehodile v vodo, so pametni arhitekti zgradili ob obali betonske plošče in na teh svodih cele nove ulice. Vendar se ne glede na to prebrisano misel mesto ne more več širiti. Razmetane vile na vrhovih hriba so samo za poedince, nove mestne četrti pa se v bližini oblakov ne morejo zgraditi. Čeprav bi Hongkong našel najprikladnejše mesto prav na

oblakih. Taks, davkov in podobnih dajatev tako ali tako ne plačuje, kot jih morajo druga mesta po svetu. Pravzaprav nima niti pravega gospodarja, ker živi na Kitajskem, gospodar pa je na drugem koncu sveta. Zaradi te odsotnosti skrbnega očeta je postalo razuzdano, zvito in preporno hudobnosti. A tam, kjer ni strogih zakonov, smatrajo tudi poštenost za luksuz. Morda bo že jutri kdo uvedel zemeljske odredbe, dotlej pa naj živijo na oblakih.

In to je postalo nepisani zakon.

In tako se živi.

In vsakdo skrbi, da pridobi kaj, kar lahko doseže z roko. Edino rdeče rikše hodijo po zemlji in njihovi vozači kličejo z zemeljskim krikom: — »Hej, Joe!« Vsaki tujec se tukaj imenuje Joe. In po tem je to mesto bližnje in oddaljeno od vseh.

— Hej, Joe...! vzklika za tvojim hrbtom kuli.

— Hej, Joe...! kriče z vseh strani nezaposlene rikše.

— Joe je obdan od rdečih rikš in zapleten v zelene držaje, za katere se krčevito lepijo prsti kulijev. Joe se preda.

Potem sede Joe in pluje po pisanim oblaku s kitajskimi pokončnimi napismi. Joe gleda kitajska dekleta, ki so dekoltirane z maksimalnim občutkom, da ne pokažejo čisto vsega. Vendar ne kažejo zelo malo. To je lahko samo na oblakih. Kajti to ni Kitajska. To niso mandarini in svilene mantilje. Tukaj ni kit. Na mehkem, kosmičastem nebesnem oboku lebdi dekletca in gospodične iz imenitnih hongkonških hiš, katerih očetje v obljubljenem mestu služijo pravljicne milijone.

— Hej, Joe! — odmeva muzikalno pod zelenimi hribi. To je lepo in žalostno slišati. Kitajske gospodične se dekoltirane sprehajajo gori in doli z rikšo. Na oblakih to ni pohujšljivo.

— Hej, Joe! — se sliši čisto tiho kot uspavanka. V zraku se v trenutku prižge tisoč napisov in neonska luč vzplamti nad mestom. Pod hribom zaplava na morski vodi pisana in čudežna kitajska pisava. Lahni vetrček valovi zapletene besede. Kitajec z obale išče v tej igri nove besede in črke. Abstrakcija se vpija v mozgane in prvič nekaj jasno govori. Neon in valovi pišejo kitajske stihe.

Mesto ob obali leže zgodaj. Prebučno živi, preveč energije potroši in ponoči se mora odpočiti. Hongkong se spet zbudi, ko kuli prvič zvezlikne v diru:

— Hej, Joe!